

ชื่องานวิจัย การยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา
 ผู้วิจัย ปรียากร บุญส่ง
 คณะ เทคโนโลยีการเกษตร
 ปี 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง (2) การยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร (3) ปัจจัยที่มีผลการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร และ (4) ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 150 ราย ซึ่งได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ใช้เครื่องมือหรือค่าสถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์การถดถอย โลจิสติก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีเพศชายเป็นส่วนใหญ่ อายุเฉลี่ย 59.31 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่ถือครองรวมเฉลี่ย 6.33 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีหนี้สิน มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเกษตรกรแต่ละคนย่อมมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่แตกต่างกัน ระดับการยอมรับของเกษตรกรจึงแตกต่างกันจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการมีอาชีพเสริมของเกษตรกร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เกษตรกรที่มีประสบปัญหาและอุปสรรคในการผลิตหรือเพาะปลูกข้าว มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก ขาดแคลนเงินทุน และปัญหาศัตรูพืช โรค และแมลง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.67

เลข Bib#	11A.1522
วันที่	- 5 ก.ค. 2561
เลขเรียกหนังสือ	จ 633.18

๒๑๗๗

Research Title	Adoption and Factors Affecting The Adoption of Promoting the Cultivation of Black Glutinous Rice in Chalae Sub-district, Singhanakhon District, Songkhla Province.
Researcher	Priyakorn Bunsong
Faculty	Faculty of Agricultural Technology
Year	2017

Abstract

The objectives of this study were to study (1) economic and social state of farmers who grew rice cultivars (2) adoption of promoting the cultivation of black glutinous rice cultivars of farmers and (3) factors affecting the adoption of promoting the cultivation of black glutinous rice cultivars of farmers and (4) The problems and difficulties of growing of black glutinous rice cultivars of farmers in Chalare Sub-district, Singhanakhon District, Songkhla Province. The data were collected by using structured interview form. The populations in this study were 150 farmers, using the accidental sampling technique. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were mean, maximum value, minimum value, average, percentage and logistic regression analysis. The findings of this study were as follows:

The most of the studied farmers were male. Their average age was 59.31 years old. They were all Buddhists. Most of them were married. They were educated at primary level. The average number farmer of their family was 2 persons. Their land ownership included 6.33 rai per household. The average income was less than or equal to 10,000 baht per month. Most of them were debt.

The Adoption of Promoting the cultivation of Black Glutinous Rice was evaluated, because each farmer will have different factors. Affecting the Adoption of promoting the cultivation of rice varieties were different. The acceptance of the farmers were different.

Factors affecting for their black glutinous rice cultivars cultivation were number of household members and careers revenue increased. The difference was significant statistical $\alpha = 0.05$.

The most farmers have faced problems in the manufacture or cultivation follows a shortage of water in the cultivation of a shortage of funds and pest problems, diseases and insects, much as 22.67 percent.

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิจัยโครงการวิจัยเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนวิจัย สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่สนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในการทำวิจัย ขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ ดร.อมรรัตน์ ชุมทอง อาจารย์คณะเทคโนโลยีการเกษตรที่ปรึกษาโครงการวิจัย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำสำหรับคำแนะนำและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ และที่สำคัญ ผู้วิจัยขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทุกท่านสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดจนขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ที่ได้กล่าวถึงทุกท่านสำหรับความช่วยเหลือ ทำให้การวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ปรียากร บุญส่ง
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	4
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา	26
ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	27
กรอบแนวคิดโครงการวิจัย	31
บทที่ 4 ผลการศึกษา	33
สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง	33
การยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร	37
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร	42
ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร	44
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	46
สรุปผลการศึกษา	46
ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	51
ประวัติผู้วิจัย	68
การตีพิมพ์และการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย	70

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง	33
ตารางที่ 2 สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง	36
ตารางที่ 3 การได้รับการบริการวิชาการการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง	37
ตารางที่ 4 ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง	39
ตารางที่ 5 ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง เพื่อประยุกต์ใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมือง	41
ตารางที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง	43
ตารางที่ 7 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง	44

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ลักษณะข้าวเหนียวดำช่อไม้ไผ่	12
ภาพที่ 2 ลักษณะข้าวเหนียวดำหอม	13
ภาพที่ 3 ลักษณะข้าวเหนียวตันใบดำ	14
ภาพที่ 4 แผนที่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	15
ภาพที่ 5 ขั้นตอนของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมและวิธีการส่งเสริม	20
ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย	32

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ข้าวพืชเศรษฐกิจ ที่เป็นรากฐานแห่งประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน จากการเพาะปลูกเพื่อการยังชีพ จนกระทั่งวิวัฒนาการมาสู่การเพาะปลูกเชิงพาณิชย์ดังเช่นในปัจจุบันที่การทำนา ยังคงเป็นอาชีพหลัก เป็นแหล่งแรงงานและแหล่งรายได้ที่สำคัญของเกษตรกรไทย

แม้ว่าภาคใต้จะเป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกข้าวและปริมาณผลผลิตน้อยที่สุดของประเทศ ในปี พ.ศ. 2556 ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีเพียง 0.96 ล้านไร่ มีผลผลิตรวมทั้งภาค เพียง 0.44 ล้านตันเท่านั้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556) แต่ก็มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดในภาคใต้ และยังเป็นอาชีพหลักของภาคใต้ในหลายพื้นที่อีกด้วย จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกข้าวเชิงพาณิชย์ที่สำคัญในภาคใต้ ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2555 การผลิตข้าวนาปี มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี 230,998 ไร่ และพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง 126,942 ไร่ มีจำนวนเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวนาปีจำนวน 19,616 ครัวเรือน และปลูกข้าวนาปรังจำนวน 5,636 ครัวเรือน มีผลผลิตข้าวนาปรังเฉลี่ย 620 กิโลกรัม/ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา, 2556) ซึ่งอำเภอสิงหนครนับเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสงขลา เกษตรกรส่วนใหญ่ยึดการทำนาเป็นอาชีพหลักกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ทั้ง 11 ตำบล ได้แก่ (1) ตำบลชิงโค (2) ตำบลสิงหน้อง (3) ตำบลทันทบ (4) ตำบลร่ำแดง (5) ตำบลวัดขนุน (6) ชะแล้ (7) ตำบลปากรอ (8) ตำบลป่าขาด (9) ตำบลหัวเขา (10) ตำบลบางเขียด และ (11) ตำบลม่วงงาม ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2555 การผลิตข้าวนาปี มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี 24,406 ไร่ และพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง 2,989 ไร่ มีจำนวนเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวนาปีจำนวน 1,792 ครัวเรือน และปลูกข้าวนาปรังจำนวน 253 มีการเพาะปลูกข้าวทั้งพันธุ์ส่งเสริมและพันธุ์พื้นเมือง ตลอดจนการปลูกข้าวอินทรีย์ รวมทั้งรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิตเบื้องต้น นับเป็นอำเภอที่มีความเข้มแข็งในการเพาะปลูกข้าว (สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา, 2556)

ตำบลชะแล้ นับเป็นตำบลหนึ่งที่เป็นแหล่งปลูกข้าวสำคัญของอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปลูกข้าวพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ ผลจากการดำเนินงานโครงการค้นหาโจทย์วิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ABC (คณะเทคโนโลยีการเกษตร, 2557) พบว่าชุมชนอยากทำการเกษตรอย่างมีคุณภาพและเกิดความยั่งยืนของชุมชน ในมิติต่าง ๆ แต่ชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต เช่น น้ำ เมล็ดพันธุ์ ผลผลิตในการทำนา ตลอดจนศัตรูพืช และปัญหาการจัดการและจำหน่ายผลผลิต ทั้งนี้คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้เล็งเห็นปัญหาและความต้องการของชุมชน จึงได้มีการลงพื้นที่บริการวิชาการเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการอย่างต่อเนื่อง ชาวเหนียวดำเป็นชาวพื้นเมืองชนิดสำคัญที่มีการถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมการปลูกแก่ชุมชน ซึ่งผลจากการบริการวิชาการโดยการทดลองปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในพื้นที่พบว่า ผลผลิตข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในพื้นที่มีคุณภาพดี รสชาติดี เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาเป็นของฝาก หรือเป็นสินค้าซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนเองก็อยากผลักดันให้มีการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพื่อเป็นสินค้าของชุมชน แต่เกษตรกรในพื้นที่บางส่วนยังไม่ตัดสินใจปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่มีการส่งเสริม บางส่วนก็มีการทดลองปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่มีการส่งเสริมร่วมกับชาวบ้าน และบางส่วนก็ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

จากประเด็นดังกล่าวจึงนำมาสู่การศึกษาเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เพื่อตอบคำถามที่ว่า การยอมรับหรือการตอบสนองของเกษตรกรในชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริม ผลและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง เพื่อที่จะนำมาสู่การถ่ายทอดความรู้และการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรได้อย่างตรงประเด็น ทั้งนี้เนื่องจากคณะเทคโนโลยีการเกษตรมีองค์ความรู้จากคณาจารย์ และรายวิชาในการเรียนการสอนหลายวิชาที่สามารถตอบสนองและช่วยแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรและชุมชนได้อย่างครบวงจร ทั้งด้านการผลิต การเก็บเกี่ยว การแปรรูป การทำธุรกิจเกษตร และการส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำมาสู่การทำ การปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองอย่างมีคุณภาพ และพัฒนาสู่การจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีการสำรวจจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์เชิงลึก จากเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อวิเคราะห์การยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง โดยเลือกในเกษตรกรตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, หมู่ที่ 4, และหมู่ที่ 5 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้มีการถ่ายทอดความรู้และได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นกรณีศึกษา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา การยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูก การตอบสนองของเกษตรกรในชุมชน ตลอดจนผลและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของถ่ายทอดความรู้และการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรได้อย่างตรงประเด็น นำมาซึ่งความยั่งยืนของท้องถิ่นต่อไป
2. ผลงานที่ได้จะตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการทางการเกษตรระดับประเทศ หรือนำเสนอในการประชุมวิชาการ เพื่อประโยชน์ในวงวิชาการต่อไป

3. องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและการวางนโยบายที่เหมาะสมเกี่ยวกับการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง และเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรรายย่อยอย่างแท้จริง

4. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสู่เกษตรกร และผู้ประกอบการเพื่อการผลิตและการค้าขายเชิงพาณิชย์เป็นผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นและมีการวางจำหน่ายต่อไป รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปลูกข้าวพื้นเมืองแก่เกษตรกรต่อไป

5. ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการตัดสินใจเพาะปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตของเกษตรกรในภาคหน้าเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

1. การผลิตข้าวในประเทศไทย

กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พบว่า ในระยะแรกของการปลูกข้าว ในประเทศไทยนั้น สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นการปลูก “แบบเลื่อนลอย” การปลูกข้าวอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติและความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เหมาะสมเป็นหลัก โดยใช้เมล็ดหว่านลงในดิน เมื่อปลูกครบปีหรือสองปี จึงย้ายที่ปลูกใหม่ เนื่องจากดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นเช่นนี้วนเวียนไปรอบ ๆ ที่อยู่อาศัย ในอดีตประเทศไทยมีการเพาะปลูกเพียงปีละ 1 ครั้ง ในช่วงฤดูฝน หรือในช่วงประมาณเดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน ส่วนใหญ่เรียกว่าข้าวนาปี เนื่องจากการปลูกข้าวต้องใช้น้ำปริมาณที่มากกว่าพืชชนิดอื่น ๆ จึงต้องอาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำสำคัญในการเพาะปลูก ซึ่งช่วงเวลาการเพาะปลูกที่เหมาะสม เนื่องจากระยะเวลาเก็บเกี่ยวข้าวเป็นระยะที่หมดฤดูฝน เมล็ดข้าวที่กำลังสุกแก่จะไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำฝน ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี อีกทั้งพันธุ์ข้าวที่ประเทศไทยมีอยู่ในอดีตสามารถปลูกได้ปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวชนิดไวต่อแสง (Photoperiod Sensitivity) เมื่อเข้าสู่ยุคปฏิวัติเขียว พ.ศ.2509 มีการจัดตั้งสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ หรือ International Rice Research Institute (IRRI) ขึ้นที่ประเทศฟิลิปปินส์ ทำให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าว คือ พันธุ์ IRR8 สามารถปลูกได้ตลอดปีหากมีน้ำในปริมาณที่เพียงพอ ประเทศไทยได้นำพันธุ์ดังกล่าว มาปรับปรุงพันธุ์กับข้าวไทย ได้พันธุ์ผสมที่มีคุณภาพงอกดีได้ดีกว่าพันธุ์ IRR8 และที่สำคัญสามารถปลูกข้าวพันธุ์ดังกล่าวได้ในช่วงนอกฤดูฝน ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม เรียกว่าการปลูกข้าวนาปรัง ทำให้ประเทศไทยสามารถเพิ่มผลผลิตจากการทำนาได้มากกว่าปีละ 1 ครั้ง แต่จำกัดเฉพาะในเขตที่มีการชลประทานที่มีระบบการให้น้ำที่ดี ได้แก่ เขตภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางของประเทศ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีระบบชลประทานที่ดี หรือในเขตที่สามารถสูบน้ำได้จากแหล่งธรรมชาติในภาพรวม ทำให้ผลผลิตข้าวที่ได้ในแต่ละปีเพิ่มขึ้น การผลิตข้าวในประเทศไทยในปัจจุบันจึงสามารถทำนาได้ตลอดทั้งปี จนไม่สามารถแยกออกได้ว่าเป็นข้าวเปลือกฤดูนาปี หรือข้าวเปลือกฤดูนาปรัง เนื่องจากในปัจจุบันมีระบบชลประทานที่ดี มีพันธุ์ข้าวที่ได้รับการพัฒนาจนมีคุณภาพที่ดี สามารถเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี ประกอบกับภาครัฐมีมาตรการรองรับเพื่อช่วยเหลือชาวนาหากราคาผลผลิตตกต่ำ รวมทั้งแหล่งรองรับผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ชาวนาจึงหันมาปลูกข้าวตลอดทั้งปี ทั้งนี้ลักษณะการปลูกข้าวในแต่ละภูมิภาคของประเทศจะมีลักษณะการปลูกข้าวที่แตกต่างกันดังนี้ (กรมการข้าว, 2555)

ภาคเหนือ เป็นภาคที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินนาดีกว่าภาคอื่น ๆ ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวนาสวนที่ปลูกบริเวณที่ราบระหว่างภูเขา เนื่องจากมีน้ำในนาตื้นกว่า 80 เซนติเมตร ส่วนข้าวไร่ปลูกในที่สูงและที่สลับบนภูเขา เพราะไม่มีน้ำขังในพื้นที่ปลูก ส่วนประเภทของข้าวที่ปลูกมีทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า ซึ่งข้าวนาปีทำการเก็บเกี่ยวในระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ชาวนาสามารถปลูกข้าวนาปรังได้ในบางพื้นที่ที่มีน้ำชลประทาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทั่วไปสภาพของพื้นที่นาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบและแห้งแล้ง ตอนบนของภาคปลูกข้าวเหนียวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนตอนล่างของภาคปลูกข้าวเจ้า บริเวณแถบริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตจังหวัดอุบลราชธานี นครพนม และสกลนคร ความอุดมสมบูรณ์ของดินในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ถือได้ว่ามีความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นดินทราย บางพื้นที่ก็เป็นดินเกลือ มีเขตชลประทานน้อยมาก ในฤดูนาปรังจึงมีการทำนาปรังน้อย โดยข้าวนาปีทำการเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม

ภาคกลาง พื้นที่ทำนาในภาคกลางเป็นที่ราบลุ่ม การทำนามีทั้งการทำนาปีและนาปรัง ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวเจ้า แหล่งปลูกข้าวที่สำคัญอยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก สุพรรณบุรี และปราจีนบุรี ลักษณะการปลูกของชาวนาในที่ลุ่มภาคกลางเป็นการปลูกข้าวนาสวน และบางจังหวัดปลูกข้าวขึ้นน้ำ เนื่องจากระดับน้ำในนาช่วงเดือนกันยายนและเดือนพฤศจิกายน ลึกประมาณ 1 – 3 เมตร สภาพที่ดินที่ปลูกข้าวในภาคกลางเป็นนาดินตมที่เป็นดินเหนียว บางพื้นที่สภาพเป็นกรด สำหรับข้าวนาปีที่ปลูกเป็นข้าวนาสวน เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ส่วนข้าวนาปีที่ปลูกเป็นข้าวน้ำขึ้น เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม ในพื้นที่ภาคกลางมากกว่า ร้อยละ 80 เป็นเขตนาชลประทาน เกษตรกรปลูกข้าวไม่ไวก่อช่วงแสงตลอดทั้งปี และเร่งปลูกข้าวทันทีหลังมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรในภาคกลางปลูกข้าว ได้มากกว่า 2 ครั้ง ในรอบปี หรือ 5 ครั้ง ในเวลา 2 ปี

ภาคใต้ พื้นที่ปลูกข้าวเป็นที่ราบริมทะเล และที่ราบระหว่างภูเขา การทำนาส่วนใหญ่ใช้น้ำฝน ซึ่งทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกมีฝนเร็วกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันออก อีกทั้งภาคใต้ฝนนั่นตกช้ากว่าภาคอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้การทำนาในภาคใต้จึงเริ่มช้ากว่าทุกภาค โดยจะเริ่มปลูกประมาณเดือนกันยายน และเดือนตุลาคม เกษตรกรในภาคใต้ปลูกข้าวเจ้าในฤดูนาปีเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวนาปรังเล็กน้อย อยู่ในเขตชลประทานในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และปัตตานี ส่วนบริเวณพื้นที่ดอนและที่ราบสูงบนภูเขาจะปลูกข้าวไร่ เช่น ปลูกข้าวไร่เป็นพืชแซมยางพารา

สำหรับการปลูกข้าวเหนียวดำนั้น ในประเทศไทยมีการปลูกข้าวเหนียวดำกันมากในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในจังหวัดสงขลา พบว่า พื้นที่ปลูกข้าวเหนียวดำส่วนใหญ่อยู่ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร และอำเภอกลองหอยโข่ง ข้าวเหนียวดำได้รับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากมาย เช่น ข้าวเหนียวแก้ว ข้าวเหนียวดำเปียก ข้าวแต่น ข้าวจี ข้าวเม่า ฯลฯ เป็นต้น

จากสภาพการผลิตข้างต้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงให้นิยามข้าวนาปี และข้าวนาปรัง ในประเทศไทยใหม่ดังนี้ (กรมการข้าว, 2555)

1. ข้าวนาปี

ข้าวนาปี หมายถึง ข้าวนาปีที่เพาะปลูกในระหว่างวันที่ 1 เดือนพฤษภาคม ถึง วันที่ 31 เดือนตุลาคม ยกเว้นภาคใต้ฝั่งตะวันออก หมายถึง ข้าวนาปีที่เพาะปลูกในระหว่างวันที่ 16 เดือนมิถุนายน ถึง 28 เดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป

2. ข้าวนาปรัง

ข้าวนาปรัง หมายถึง ข้าวนาปรังที่เพาะปลูกในฤดูแล้งหรือนอกฤดูฝน ระหว่างวันที่ 1 เดือนพฤศจิกายน จนถึงวันที่ 30 เดือนเมษายน ของปีถัดไป ยกเว้นภาคใต้ฝั่งตะวันออก หมายถึง ข้าวนาปรังที่เพาะปลูกระหว่างวันที่ 1 เดือนมีนาคม จนถึง วันที่ 15 เดือนมิถุนายน

2. กระบวนการปลูกข้าวในประเทศไทย

กระบวนการปลูกข้าวในประเทศไทย ประกอบด้วยกระบวนการปลูกหลัก 5 ขั้นตอน คือ (1) การเตรียมดิน (2) การปลูก (3) การดูแลรักษา (4) การเก็บเกี่ยว และ (5) การนวดข้าว หลังจากกระบวนการดังกล่าวข้าวเปลือกจะถูกนำไปเก็บในยุ้งฉาง เข้าสู่กระบวนการสีในโรงสี หรือเข้าสู่วิถีตลาดต่อไป ก่อนจะถึงฤดูกาลปลูกข้าว เกษตรกรจะต้องเตรียมพันธุ์ข้าวที่จะเตรียมไว้ก่อน แบ่งเป็นนาปีที่อาศัยน้ำฝนในการทำนาเพียงอย่างเดียว ไม่พึ่งพาระบบชลประทาน พันธุ์ข้าวที่ใช้เป็นพันธุ์ที่มีความทนทานต่อช่วงแล้ง หรือช่วงฝนทิ้งช่วง และเป็นพันธุ์ไวต่อแสง ส่วนในเขตชลประทาน ซึ่งสามารถทำได้ทั้งนาปีและนาปรัง ไม่มีปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกควรเป็นพันธุ์ข้าวที่ไม่ไวแสงซึ่งสนองต่อปุ๋ยเคมีและให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ไวแสง กระบวนการปลูกข้าวในประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้ (อัมมาร และวิโรจน์, 2533)

2.1 การเตรียมดิน

การเตรียมดินเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เป็นขั้นแรกของการทำนา มีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายวัชพืช ทำให้ดินร่วนซุย การเตรียมดินมีความแตกต่างกันบ้างในการปลูกข้าว โดยวิธีการเตรียมดิน ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การไถตะ

การไถตะ เป็นการไถครั้งแรกตามแนวยาวของพื้นที่ เป็นการพลิกกลับดินจากบนลงล่างเพื่อทำให้ดินชั้นล่างได้สัมผัสกับออกซิเจนในอากาศ ทำให้ดินร่วนซุยเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืช โรคพืชบางชนิด ตลอดจนไข่และตัวอ่อนของแมลง การไถตะมักเริ่มทำเมื่อฝนตกครั้งแรกในปีการเพาะปลูกใหม่ มักเป็นช่วงเดือนเมษายนหรือเดือนพฤษภาคม ทั้งนี้จะตากดินไว้ประมาณ 1 สัปดาห์

2. การไถแปร

การไถแปร เป็นการไถหลังจากที่ไถตะและตากดินไว้ระยะหนึ่ง การไถครั้งนี้เป็นการไถตัดรอยเดิมที่มีอยู่และพลิกกลับขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง การไถแปรมีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายวัชพืชที่ขึ้นใหม่หลังการไถตะและเพื่อย่อยดินให้มีขนาดเล็กลง

3. การคราด

การคราด มีจุดประสงค์เพื่อเอาเศษพืชและวัชพืชออกจากที่นาและย่อยดินให้มีขนาดเล็กลง เพื่อให้เหมาะแก่การเจริญเติบโตของต้นข้าว และเป็นการปรับระดับพื้นที่ให้สม่ำเสมอเพื่อสะดวกในการควบคุมดูแลการให้น้ำ ในกรณีที่ปลูกข้าวโดยวิธีหว่านมักหว่านเมล็ดข้าวก่อน หลังจากการไถแปรครั้งสุดท้าย จากนั้นจึงคลาดกลบภายหลัง ซึ่งเรียกว่าการหว่านคลาดกลบ ส่วนการทำนาดำ และนาหว่านน้ำตมต้องมีการคลาดก่อนเสมอ

2.2 การปลูกข้าว

การปลูกข้าวมีวิธีการปลูกหลายวิธี ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ สภาพน้ำ ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ทั้งนี้สามารถแบ่งวิธีการปลูกได้ 3 วิธี ดังนี้ (สถาบันวิจัยข้าว, 2539)

1. การทำนาดำ

การทำนาดำ เป็นวิธีการปลูกข้าว โดยการนำเมล็ดข้าวไปเพาะในแปลงเป็นต้นกล้า จากนั้นจึงนำต้นกล้าไปปักดำในนาที่มีน้ำขัง

2. การทำนาหว่าน

การทำนาหว่าน เป็นวิธีการปลูกข้าว โดยการหว่านเมล็ดข้าวลงไปนาโดยตรง แบ่งได้เป็น 2 วิธี ดังนี้

(1) นาหว่านข้าวแห้ง

นาหว่านข้าวแห้ง วิธีการปลูกเป็นการหว่านข้าวคอกยฝน มีชื่อเรียกตามวิธีการในการปลูก ประกอบด้วย นาหว่านสำรวย เป็นการหว่านเมล็ดพันธุ์หลังจากไถแปรครั้งสุดท้ายโดยไม่คราดกลบ ในสภาพดินแห้งไม่มีฝนตก และนาหว่านหลังซีไถ เมื่อไถแปรแล้วหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวตามหลังซีไถทันทีแล้วทำการคราดกลบ ในสภาพที่ฝนเริ่มตกและมีน้ำขังในนา

(2) นาหว่านข้าววงอก หว่านน้ำตม หรือหว่านเพาะเลย

นาหว่านข้าววงอก หว่านน้ำตม หรือหว่านเพาะเลย วิธีการเพาะปลูกเป็นการนำเอาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เพาะให้งอก โดยมีรากงอกยาวประมาณ 1-2 มิลลิเมตร แล้วจึงหว่านลงในนา หากเป็นน่าน้ำฝนเรียกว่านาหว่านน้ำตม ส่วนนาชลประทานเรียกว่านาหว่านน้ำตมแผนใหม่

3. การทำนาหยอด

การทำนาหยอด เป็นวิธีการปลูกข้าวที่อาศัยน้ำฝน โดยการหยอดเมล็ดข้าวแห้งลงในดินเป็นหลุม ๆ หรือโรยเป็นแถว แล้วฝังกลบเมล็ดข้าว เมื่อฝนตกดินจะมีความชื้นพอเหมาะทำให้เมล็ดข้าวงอก วิธีการปลูกแบ่งได้เป็น 2 วิธีการ คือ นาหยอดในสภาพข้าวไร่และนาหยอดในสภาพที่ราบสูง

2.3 การดูแลรักษา

การดูแลรักษานาข้าวหลังจากทำการเพาะปลูกข้าว ประกอบด้วย การควบคุมระดับน้ำ และการใส่ปุ๋ย มีรายละเอียดดังนี้

1. การควบคุมระดับน้ำ

เนื่องจากข้าวเป็นพืชกึ่งน้ำกึ่งบก ต้องการน้ำหล่อเลี้ยงในปริมาณที่เพียงพอสำหรับการเจริญเติบโต ในนาจึงมีน้ำขังอยู่เสมอ จนกระทั่งข้าวอยู่ในระยะที่เมล็ดข้าวเป็นน้ำนมจึงปล่อยน้ำออก หลังจากนั้นจึงค่อย ๆ ปล่อยน้ำให้ขังในนา ตามการเจริญเติบโตของต้นข้าว โดยรักษาระดับน้ำไม่ให้ต่ำกว่า 5-10 เซนติเมตรจากแปลงนา แต่ระดับน้ำต้องอยู่ในระดับต่ำกว่าความสูงของต้นข้าวประมาณ 5 เซนติเมตร

2. การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยในนาหว่านอาจมีการใส่ปุ๋ย 1-2 ครั้ง กรณีใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ครั้งแรกเป็นช่วง 15-30 วัน หลังข้าววงอก จากนั้นใส่อีกครั้ง 30 - 40 วัน เป็นระยะข้าวตั้งท้อง ถ้าเป็นนาดำครั้งแรกจะใส่ปุ๋ยก่อนปักดำ 1 - 2 วัน และใส่อีกครั้งในระยะ 40 - 45 วัน เป็นช่วงที่ข้าวกำลังตั้งท้องเช่นกัน

2.4 การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวข้าว เป็นขั้นตอนสำคัญในการทำนาส่งผลต่อคุณภาพผลผลิตข้าว รวมทั้งเป็นการป้องกันการสูญเสียหรือร่วงหล่นของเมล็ดข้าว การเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวในระยะที่เหมาะสม ส่งผลให้เกษตรกรได้ผลผลิตข้าวคุณภาพดี จำหน่ายได้ราคา อีกทั้งยังเป็นการลดการสูญเสียจากการร่วงหล่นของเมล็ดข้าว และการสูญเสียจากการสีได้ข้าวหักจำนวนมาก ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว คือ ช่วงระยะที่เรียกว่าพลับพลึง หรือบางภาคอาจเรียกว่าระยะเหลืองกล้วย ระยะนี้ข้าวแต่ละรวงจะสุกเหลือง

ประมาณ 3 ใน 4 ส่วน หรือระยะเวลาประมาณ 30 วัน หลังจากข้าวเริ่มออกรวง การเกี่ยวข้าวในระยะนี้ จะได้คุณภาพดี เมื่อนำไปลดความชื้นแล้วสีเป็นข้าวสารจะได้ข้าวเต็มเมล็ด ข้าวหักมีน้อย จำหน่ายได้ราคาดี สำหรับวิธีการในการเก็บเกี่ยวมีทั้งใช้แรงงานคนและเครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว

2.5 การนวดข้าว

การนวดข้าว เป็นการเอาเมล็ดข้าวออกจากรวง แล้วแยกเมล็ดข้าวสับและเศษฟางข้าวออกไป เพื่อให้เหลือเมล็ดข้าวเปลือกที่ต้องการเท่านั้น ทั้งนี้ข้าวที่เก็บเกี่ยวจะมีความชื้นประมาณร้อยละ 20-25 จึงต้องมีการตากข้าวก่อนนำไปนวด วิธีการในการนวดมีทั้งการใช้แรงงานคนและใช้เครื่องจักรในการนวด

3. วิธีการปลูกข้าว

การปลูกข้าวสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ (1) การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง ได้แก่ การทำนาหยอดและนาหว่าน และ (2) การเพาะเมล็ดในที่หนึ่งก่อน แล้วนำต้นอ่อนไปปลูกในที่อื่น ๆ ได้แก่ การทำนาดำ ทั้งนี้สามารถสรุปลักษณะการทำนาในประเทศไทยได้ 3 ลักษณะดังนี้ (มูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555)

3.1 การทำนาหยอด

การทำนาหยอด ใช้กับการปลูกข้าวไร่ตามเชิงเขาหรือในที่สูง วิธีการปลูก หลังการเตรียมดินให้ขุดหลุมหรือทำร่อง แล้วจึงหยอดเมล็ดลงในหลุมหรือร่อง จากนั้นกลบหลุม หรือร่อง เมื่อต้นข้าวงอกแล้วต้องดูแลกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช

3.2 การทำนาหว่าน

การทำนาหว่าน ทำในพื้นที่ที่ควบคุมน้ำได้ลำบาก วิธีหว่าน ทำได้ 2 วิธี คือ การหว่านข้าวแห้ง และการหว่านข้าวงอก

3.3 การทำนาดำ

การทำนาดำ เป็นการปลูกข้าวโดยเพาะเมล็ดในท้องและเจริญเติบโตในระยะหนึ่ง แล้วย้ายไปปลูกในที่หนึ่ง สามารถควบคุมระดับน้ำและวัชพืชได้

4. การแบ่งชนิดของข้าว

การแบ่งชนิดของข้าวทำได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง ทั้งนี้สามารถแบ่งชนิดข้าวตามวิธีการต่าง ๆ ได้ ดังนี้ (มูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555)

4.1 แบ่งตามประเภทของเนื้อแข็งในเมล็ดข้าวสาร

การแบ่งตามประเภทของเนื้อแข็งในเมล็ดข้าวสาร สามารถแบ่งได้เป็นข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งมีต้นข้าวและลักษณะอย่างอื่นเหมือนกันทุกอย่าง แตกต่างกันที่ประเภทของเนื้อแข็งในเมล็ด โดยเมล็ดข้าวเจ้าประกอบด้วยแป้งอมิโลส (Amylose) ประมาณร้อยละ 15-30 ส่วนเมล็ดข้าวเหนียวประกอบด้วยแป้งอมิโลเพคติน (Amylopectin) เป็นส่วนใหญ่ และมีแป้งอมิโลสเพียงเล็กน้อยประมาณร้อยละ 5-7 เท่านั้น

4.2 แบ่งตามสภาพพื้นที่เพาะปลูก

การแบ่งตามสภาพพื้นที่เพาะปลูก สามารถแบ่งได้เป็นข้าวลักษณะดังนี้

1. ข้าวไร่ (Upland Rice)

ข้าวไร่ เป็นข้าวที่ปลูกได้ทั้งบนที่ราบและที่ลาดชัน ไม่ต้องทำคันนาเก็บกักน้ำ นิยมปลูกกันมากในบริเวณที่ราบสูงตามไหล่เขาทางภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ คิดเป็นเนื้อที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 10 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั่วประเทศ

2. ข้าวนาสวน หรือนาดำ (Lowland Rice)

ข้าวนาสวน หรือนาดำ เป็นข้าวที่ปลูกในที่ลุ่มทั่วไป ในสภาพที่มีน้ำหล่อเลี้ยง ต้นข้าวตั้งแต่ปลูกจนกระทั่งก่อนเก็บเกี่ยว โดยที่สามารถรักษาระดับน้ำได้ และระดับน้ำต้องไม่สูงเกิน 1 เมตร ข้าวนาสวนนิยมปลูกกันมากแทบทุกภาคของประเทศ คิดเป็นเนื้อที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 80 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั่วประเทศ

3. ข้าวขึ้นน้ำ หรือข้าวนาเมือง (Floating Rice)

ข้าวขึ้นน้ำ หรือข้าวนาเมือง เป็นข้าวที่ปลูกในแหล่งที่ไม่สามารถรักษาระดับน้ำได้ บางครั้งระดับน้ำในบริเวณที่ปลูกอาจสูงกว่า 1 เมตร ต้องใช้ข้าวพันธุ์พิเศษที่เรียกว่า ข้าวลอย ส่วนมากปลูกแถบจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ลพบุรี พิจิตร อ่างทอง ชัยนาท และสิงห์บุรี คิดเป็นเนื้อที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 10 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั่วประเทศ

4.3 แบ่งตามอายุการเก็บเกี่ยว

การแบ่งตามอายุการเก็บเกี่ยว สามารถแบ่งได้เป็นข้าวเบา ข้าวกลาง และข้าวหนัก ข้าวเบา มีอายุการเก็บเกี่ยว 90-100 วัน ข้าวกลางมีอายุการเก็บเกี่ยว 100-120 วัน และข้าวหนักมีอายุการเก็บเกี่ยว 120 วันขึ้นไป อายุการเก็บเกี่ยวนับแต่วันเพาะกล้า หรือหว่านข้าวในนาจนเก็บเกี่ยว

4.4 แบ่งตามลักษณะความไวต่อช่วงแสง

การแบ่งตามลักษณะความไวต่อช่วงแสง สามารถแบ่งได้เป็นข้าวที่ไวต่อช่วงแสง และข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง ดังนี้ ข้าวที่ไวต่อช่วงแสงจะมีอายุการเก็บเกี่ยวที่ไม่แน่นอน คือไม่เป็นไปตามอายุของต้นข้าว เพราะจะออกดอกในช่วงเดือนที่มีความยาวของกลางวันสั้นกว่ากลางคืน ในประเทศไทยช่วงดังกล่าวเริ่มเดือนตุลาคม ฉะนั้นข้าวพวกนี้ต้องปลูกในฤดูนาปี (ฤดูฝน) เท่านั้น ส่วนข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง สามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล เช่น ข้าวขาวมะลิ 105 เป็นข้าวที่ไวต่อช่วงแสง ในขณะที่ข้าวปทุมธานี เป็นข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง

4.5 การแบ่งตามรูปร่างของเมล็ดข้าวสาร

การแบ่งตามรูปร่างของเมล็ดข้าวสาร เป็นการแบ่งตามรูปร่างของเมล็ดข้าวสารที่ได้จากการสีเมล็ดข้าวเปลือก แบ่งได้ดังนี้

1. ข้าวเมล็ดสั้น (Short Grain)

ข้าวเมล็ดสั้น ความยาวของเมล็ดไม่เกิน 5.50 มิลลิเมตร ได้แก่ ข้าวพม่า สายพันธุ์ Pearl Paw San เป็นต้น

2. ข้าวเมล็ดยาวปานกลาง (Medium Grain)

ข้าวเมล็ดยาวปานกลาง ความยาวของเมล็ดตั้งแต่ 5.51-6.60 มิลลิเมตร ได้แก่ พันธุ์ กข 13 เป็นต้น

3. ข้าวเมล็ดยาว (Long Grain)

ข้าวเมล็ดยาว ความยาวของเมล็ดตั้งแต่ 6.61-7.50 มิลลิเมตร ได้แก่ พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 และพันธุ์สุพรรณบุรี 2 เป็นต้น

4. ข้าวเมล็ดยาวมาก (Extra-long Grain)

ข้าวเมล็ดยาวมาก ความยาวของเมล็ดตั้งแต่ 7.51 มิลลิเมตรขึ้นไป ได้แก่ พันธุ์ปทุมธานี 1 พันธุ์พิษณุโลก 2 และชัยนาท 1 เป็นต้น

4.6 แบ่งตามฤดูปลูก

การแบ่งตามฤดูกาลปลูกสามารถแบ่งของเป็นข้าวนาปีและข้าวนาปรังดังนี้

1. ข้าวนาปี หรือข้าวนาน้ำฝน

ข้าวนาปี หรือข้าวนาน้ำฝน คือ ข้าวที่ปลูกในฤดูการทำนาปกติ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมและเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นล่าสุดไม่เกินเดือนกุมภาพันธ์

2. ข้าวนาปรัง

ข้าวนาปรัง คือ ข้าวที่ปลูกนอกฤดูการทำนาปกติ เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมในบางท้องที่จะเก็บเกี่ยวอย่างช้าที่สุดไม่เกินเดือนเมษายน นิยมปลูกในท้องที่ที่มีการชลประทานดีเช่น การทำนาปรังในภาคกลาง

5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้าวพื้นเมือง

ข้าวพื้นเมือง (Indigenous, Landrace rice หรือ native rice) หมายถึง ข้าวพันธุ์ดั้งเดิมที่มีปลูกอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่โบราณกาล ไม่อาจทราบแน่ชัดว่ามีปลูกมาตั้งแต่เมื่อใด มีลักษณะพันธุ์แท้ (pure line) แต่โดยทั่วไปดูเหมือนไม่ค่อยมีความสม่ำเสมอทางพันธุกรรม หรือพันธุ์เกษตรกร (Famer' varieties) บางพื้นที่เรียกว่าพันธุ์พื้นเมือง (Landraces) พันธุ์ท้องถิ่น (Local varieties) หรือพันธุ์ดั้งเดิม (Traditional varieties) มีความหลากหลายทางพันธุกรรม

พันธุ์ข้าวพื้นเมือง มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดี ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ไม่บริสุทธิ์ มีพันธุ์อื่นปะปนอยู่ด้วย ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาของชาวนาไทยที่ปลูกรักษาพันธุ์มาหลายชั่วอายุ ทำให้คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางพันธุกรรมข้าว ประเทศไทยอยู่ในเขตศูนย์กลางการผันแปรของข้าว มีความหลากหลายทั้งข้าวป่าและข้าวปลูก ซึ่งมากกว่า 3,500 พันธุ์ที่มีลักษณะต่างกัน (สำเร็จ, 2553)

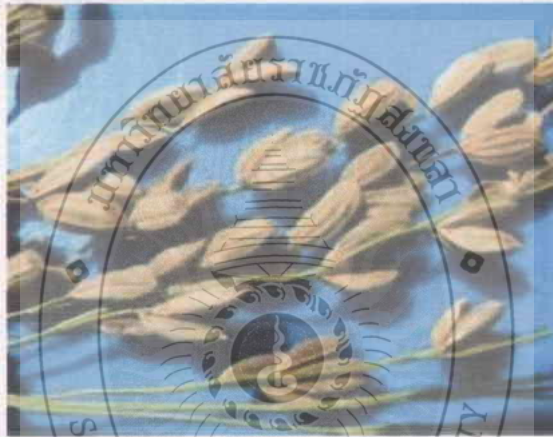
6. ข้าวเหนียวดำและการนำไปใช้ประโยชน์

ข้าวที่นิยมปลูกกันทั่วไปในอดีต มีชนิดข้าวเป็นทั้งข้าวเจ้าซึ่งปลูกมากในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศ ส่วนภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิยมปลูกข้าวเหนียว พันธุ์ปลูกเป็นพันธุ์พื้นเมืองโบราณ ซึ่งจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามแหล่งที่ปลูก หนึ่งในสายพันธุ์ข้าวดีที่กำลังเลือนหายไปจากสังคมไทย คือข้าวดำ หรือข้าวเหนียวดำ ซึ่งมีคุณประโยชน์สูงมากทั้งด้านโภชนาการและการนำไปทำเป็นยารักษาโรค (นุชนาถ , 2552)

ภาคใต้มีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองจำนวนมากและหลากหลาย ในปัจจุบันเกษตรกรยังนิยมปลูกตามความเหมาะสมของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพของดินในแต่ละพื้นที่ และรสนิยมในการบริโภค ข้าวของประชากรในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งในชีวิตประจำวันของประชากรภาคใต้จะนิยมบริโภคข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก และมีการบริโภคข้าวเหนียวเป็นอาหารเสริมหรืออาหารว่าง โดยแปรรูปเป็นขนมหวานหรืออย่างอื่น เช่น ข้าวหลาม ข้าวหมาก ข้าวต้มมัด ขนมตามประเพณีทำบุญในเทศกาลต่างๆ เช่น ขนมพอง ขนมโต ใช้ในงานแต่งงาน เป็นต้น เมล็ดข้าวเหนียวมีองค์ประกอบทางเคมี ส่วนใหญ่เป็นคาร์โบไฮเดรต ประเภทสตาร์ช ประกอบด้วยแอมิโลแพคติน เกือบทั้งหมด (99-100%) ทำให้ข้าวมีความเหนียวนุ่ม จับตัวติดแน่นเหนียวติดมือ เมื่อหุงสุกจึงเรียกว่า ข้าวเหนียว จากการศึกษาพบว่าข้าวเหนียวมีคุณสมบัติที่ดีหลายประการ ได้แก่ ไม่มีคอเลสเตอรอล มีไขมันที่เป็นประโยชน์ ปริมาณโซเดียมต่ำ ปราศจากกลูเตน ไม่ทำให้เกิดอาการแพ้ สามารถย่อยได้ง่าย ให้พลังงานต่ำ มีกรดอะมิโนที่จำเป็น 8 ชนิด มีวิตามินและแร่ธาตุหลายชนิด (อรอนงค์ , 2551 อ้างโดย นิธิศ และคณะ, 2553)

ข้าวเหนียวที่เกษตรกรนิยมปลูกและนำมาใช้บริโภคในภาคใต้ ส่วนใหญ่จะเป็นข้าวเหนียวมีสี ส่วนข้าวเหนียวขาวจะมีจำนวนน้อย ซึ่งข้าวเหนียวที่มีสี ได้แก่ ข้าวเหนียวดำและข้าวเหนียวแดง เป็นที่นิยมในการบริโภคเนื่องจากมีรสชาติสีสันทันรับประทานบางพันธุ์มีกลิ่นหอมเป็นพิเศษและจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าข้าวทั่วไป ตัวอย่างข้าวเหนียวดำในสายพันธุ์ดีเด่นในภาคใต้ เช่น ข้าวเหนียวดำช่อไม้ไร่ ข้าวเหนียวดำหม้อ ข้าวเหนียวดำต้นใบดำ เป็นต้น (นิธิศ และคณะ, 2553) รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1 ภาพที่ 2 และภาพที่ 3

ภาพที่ 1 ลักษณะข้าวเหนียวดำขอมไม่ไผ่ (นิธิศ และคณะ, 2553)

ภาพที่ 2 ลักษณะข้าวเหนียวดำหมอ (นิธิต และคณะ, 2553)

ภาพที่ 3 ลักษณะข้าวเหนียวตันใบดำ (นิธิศ และคณะ, 2553)

7. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชะแล้ตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ตำบลชะแล้ เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพเสริม ทำสวน และรับจ้าง รายละเอียดมีดังนี้ (ที่ว่าการอำเภอสิงหนคร, 2560)

ความเป็นมาของชุมชนตำบลชะแล้ไม่ปรากฏหลักฐานการก่อตั้งขึ้นเป็นชุมชนมากนัก แต่จากการสืบค้นเล่าต่อกันมาว่า มีอิสลามกลุ่มหนึ่งได้อพยพมาอาศัยตั้งถิ่นฐานอยู่แถวริมคลองในสวนที่ติดกับทะเลสาบสงขลา กลุ่มอิสลามนี้มีหัวหน้าชื่อ บังสะแล ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในกลุ่ม ทุกคนมีอาชีพในการประมง หาปลา สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลาเพื่อเป็นอาหารและแลกเปลี่ยนซื้อขาย ทุกตอนเย็นหลังจากการทำงานประกอบอาชีพแล้ว จะนำเรือกลับเข้ามาจอดรวมกันที่ท่าเรือหน้าบ้านของบังสะแลเป็นประจำทุกวัน ครั้นต่อมามีคนนับถือศาสนาพุทธเข้ามาอาศัยมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการรบกวนวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความเชื่อของอิสลาม จึงอพยพล่าถอยจากพื้นที่แห่งนี้ ไปอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เมื่อกลุ่มคนมุสลิมอพยพล่าถอยจากพื้นที่แล้ว การสัญจรโดยชาวไทยพุทธยังคงใช้ทางเรือและใช้ท่าเทียบเรือของบังสะแลเดิมอยู่นานวันเข้าการเรียกชื่อท่าเทียบเรือได้กลายเป็นชื่อหมู่บ้านและผิติดเพี้ยนเป็นบ้านชะแล้ จนถึงปัจจุบันตำบลชะแล้ มีหมู่บ้านทั้งสิ้น 5 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านปากช่อง

หมู่ที่ 2 บ้านสว่างอารมณ์

หมู่ที่ 3 บ้านกลาง

หมู่ที่ 4 บ้านชะแล้

หมู่ที่ 5 บ้านเขาผี

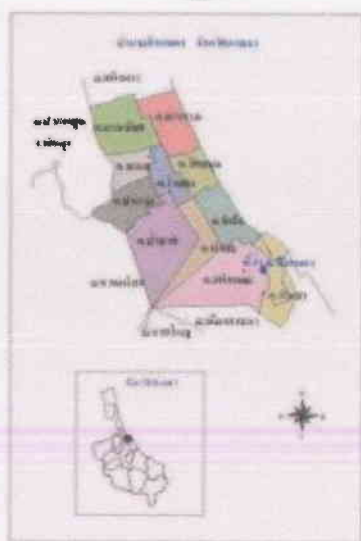
ตำบลชะแล้ เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ราบลุ่มทะเลสาบสงขลา ติดต่อกับทะเลสาบ จำนวน 1 ด้าน มีเขตพื้นที่ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบางเขียด อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลปากอรอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลรำแดง , ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันตก ติดกับ ทะเลสาบสงขลา

ภาพที่ 4 แผนที่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ที่ว่าการอำเภอสิงหนคร, 2560)

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำ ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรประกอบด้วย (1) ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร (2) ขอบเขตงานส่งเสริมการเกษตร (3) รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

(1) ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตรนั้น มีการให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันไป ดังนี้

“การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ ทางเกษตร ไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือ จนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่าง ๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข” (บุญธรรม , 2536)

“การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการในการให้การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งรวมทั้ง การบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้ เรียนรู้ โดยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเองเพื่อให้บรรลุถึงการกินดีอยู่ดี ของคนในชุมชนโดยส่วนรวม ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน” (ชูเกียรติ, 2532)

“การส่งเสริมการเกษตรเป็นกิจกรรมเสริมหรือการแพร่ขยายความรู้ทางการเกษตร ในระบบการศึกษาลักษณะหนึ่ง ที่นำมาจากสถาบันการศึกษาสู่บุคคลเป้าหมายหรือผู้ที่ได้รับการส่งเสริม ในที่นี้ได้แก่ ผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งอยู่นอกสถาบันการศึกษา จึงจัดเป็นการศึกษานอกโรงเรียน (Out of school education) หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non- formal education)” (ทำนอง, 2525)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการส่งเสริมการเกษตร คือ การให้บริการหรือระบบที่ช่วยเหลือเกษตรกร โดยวิธีการให้การศึกษ เพื่อปรับปรุงวิธีการและเทคนิคทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการผลิตผลรายได้ รวมทั้งปรับปรุงความเป็นอยู่ ระดับมาตรฐานทางการศึกษา และสังคมชีวิตชนบท ให้ดีขึ้น

(2) ขอบเขตงานส่งเสริมการเกษตร

ขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตร สามารถแบ่งพิจารณาได้ดังนี้ (วิจิตร, 2535)

2.1) กลุ่มประชาชนที่จะให้บริการ ได้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ผู้ที่ไม่ได้ เข้าศึกษาในระบบโรงเรียน เน้นการให้บริการแก่เกษตรกรและชาวชนบท รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรอื่น ๆ เช่น พ่อค้าอาหารสัตว์ ปุ๋ย หรือผู้ค้าขายผลิตผลการเกษตร

2.2) วิชาที่สอน: วิชาที่บรรจุเป็นหลักสูตรของโครงการต้องเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เศรษฐศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกัน วิชาดังกล่าวมีขอบเขตที่กว้างยากแก่การพิจารณา อาจจะอาศัยการพิจารณาจากงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยยึดหน่วยงานเป็นหลัก เองงานที่สังกัดหน่วยงานนั้น ๆ ถือเป็นงานที่เกี่ยวข้องเอามาเป็นวิชาที่สอนได้

2.3) วิธีที่ใช้ในการส่งเสริม มีวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรมากมายหลายวิธี ซึ่งต้องเลือกใช้ตามความเหมาะสมของ กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย วิชาที่จะสอน สถานที่ที่จะสอน เป็นต้น

นอกจากนี้ข้อข่ายของงานส่งเสริมการเกษตร ที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบ มีดังนี้ คือ

1. เรื่องประสิทธิภาพการผลิตทางเกษตร เช่น การทำให้เกิดผลกำไรจากการประกอบกิจกรรมเกษตร การใช้ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูง การรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เป็นต้น
2. เรื่องประสิทธิภาพการตลาด เช่น การขาย การหาตลาด ผลผลิต การดำเนินการเตรียมแหล่งระบายสินค้าหรือตลาด การตั้งราคาผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การรวมกลุ่มเพื่อการตลาด เป็นต้น
3. เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร เช่น การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาดและประหยัด การแสวงหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำ ดิน เป็นต้น การดำเนินการสงวนทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ใช้ได้นาน และการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร เป็นต้น
4. เรื่องการบริหารและการจัดการ เช่น การปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพทั้งครัวเรือนเกษตรกรและไร่นา ให้การศึกษา การวิเคราะห์ การร่วมกันแก้ปัญหาการเกษตร การเลือกและตัดสินใจลงทุนทำการเกษตร เป็นต้น
5. เรื่องครอบครัวและความเป็นอยู่ เช่น การจัดการบ้านเรือน โภชนาการ การเลือกเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การวางแผนครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตร การใช้แรงงานในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ และการใช้ประโยชน์จากวัสดุในท้องถิ่น การแก้ไข และตัดสินใจหาร่วมกัน เป็นต้น
6. เรื่องการพัฒนาเยาวชน เช่น การส่งเสริมเยาวชนด้านกิจกรรมเกษตร การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การจัดกลุ่มและกิจกรรมเยาวชนอื่นๆ เป็นต้น
7. เรื่องการพัฒนาความเป็นผู้นำ เช่น การเสริมสร้างลักษณะความเป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย การประชุม การพูด การแสดงออกในสังคม สร้างเสริมบุคลิกภาพ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น
8. เรื่องการพัฒนาชุมชน เช่น การพัฒนาชนบท การปรับปรุงชุมชน การพัฒนาด้านสาธารณสุข และปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น
9. เรื่องการสังคมสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือสงเคราะห์อื่นๆ นอกเหนือจากการเกษตร การช่วยเหลือแก้ปัญหาของหน่วยงาน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรณีเกิดภัยธรรมชาติ เป็นต้น

(3) รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้สรุปรูปแบบของการส่งเสริมการเกษตรที่ดำเนินการอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก แบ่งเป็น 8 รูปแบบดังนี้ (Axinn, 1988 อ้างโดย ปัญจพล, 2525)

3.1) การเกษตรการส่งเสริมแบบทั่วไป

การส่งเสริมแบบนี้ ถือว่าเทคโนโลยีและข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์มีอยู่พร้อมมูลแล้ว ดังนั้นหากนำข้อมูลและเทคโนโลยีที่จำเป็นนี้ ไปให้เกษตรกรได้เรียนรู้ จะมีผลทำให้เกษตรกรสามารถปรับปรุงการทำการเกษตรของตนได้ วัตถุประสงค์ของการทำการเกษตรรูปแบบนี้ คือ ต้องการให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตการเกษตรได้มากขึ้น การวางแผนการส่งเสริมโดยทั่วไป กำหนดโดยรัฐ ลำดับความสำคัญของแผนการส่งเสริมการเกษตรอาจมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ในเบื้องต้นการวางแผนการส่งเสริมอาจจะทำครอบคลุมทั้งประเทศ

แต่เมื่อนำไปปฏิบัติในพื้นที่ต่างๆ สามารถปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับลักษณะของพื้นที่นั้นๆ ได้ ลักษณะเด่นของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนี้ก็คือ มีพนักงานระดับสนามจำนวนมาก ทำให้เกิดความสิ้นเปลือง เพราะจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยปกติจะได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรต่างๆ จากรัฐ มีศูนย์กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงาน ความสำเร็จของการส่งเสริมแบบนี้ วัดโดยศึกษาระดับการยอมรับ คำแนะนำส่งเสริมและการเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตร

3.2) การส่งเสริมการเกษตรเฉพาะอย่าง

หลักการของการส่งเสริมแบบนี้ คือการที่จะเพิ่มสมรรถภาพการผลิตและผลผลิตของพืชหรือสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น จำเป็นต้องรวมเอาสิ่งที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้เข้าด้วยกัน เช่น ปัจจัยการผลิต การตลาด การวิจัย การควบคุมราคา ตลอดจนการส่งเสริม ให้อยู่ภายใต้การบริหารของหน่วยงานเพียงหน่วยเดียวเท่านั้น การวางแผนการส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพืชหรือสัตว์ชนิดนั้นๆ หน่วยงานจะเป็นผู้จัดการทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงานเช่นเดียวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบทั่วไป ตัวชี้วัดความสำเร็จของการส่งเสริมแบบนี้ คือผลผลิตรวมของพืชหรือสัตว์ที่ได้รับการส่งเสริม

3.3) การส่งเสริมการเกษตรระบบการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน

เกิดขึ้นมาจากปัญหาที่นักส่งเสริมการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ได้รับการฝึกอบรมที่ดี ขาดการให้คำแนะนำปรึกษาและสนับสนุนจากหน่วยเหนืออย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ไม่ได้ออกไปพบปะกับเกษตรกร ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ งานส่งเสริมการเกษตรขาดการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพกับฝ่ายวิจัยและฝ่ายฝึกอบรม ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดข้อมูลที่จำเป็นในการส่งเสริมแนะนำเกษตรกร ดังนั้นการส่งเสริมลักษณะนี้จึงพยายามที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการวางแผนการส่งเสริมการเกษตรดำเนินงานร่วมกันโดยฝ่ายส่งเสริมและฝ่ายวิจัย จะมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นจำนวนมาก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง การดำเนินงานมีแผนการเยี่ยมเกษตรกรที่แน่นอน เจ้าหน้าที่ระดับสนามจะได้รับการฝึกอบรมทุกๆ สองสัปดาห์ เพื่อเรียนรู้สิ่งจำเป็นในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร การวัดความสำเร็จของการส่งเสริมวัดจาก การเพิ่มผลผลิตของพืชหรือสัตว์ที่ได้รับการส่งเสริม รูปแบบการส่งเสริมแบบนี้ประเทศไทยได้นำมาใช้เมื่อประมาณ 20 ปีมาแล้ว และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นระยะๆ

3.4) การส่งเสริมการเกษตรโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

รูปแบบนี้ยอมรับว่าเกษตรกรมีความรู้ด้านการเกษตรเป็นอย่างดี เนื่องจากทำการเกษตรมาเป็นเวลานาน ดังนั้นระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ถ้าเกษตรกรได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มากขึ้น การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ตลอดจนมีส่วนร่วมในการวางแผนการส่งเสริม มีความสำคัญอย่างยิ่ง สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การวางแผนการส่งเสริมต้องอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง การเข้าถึงเกษตรกรใช้กระบวนการเข้าถึงกลุ่มเกษตรกร ไม่นิยมใช้การเข้าถึงเกษตรกรรายบุคคล วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมรูปแบบนี้ก็คือ การเพิ่มผลผลิตและการบริโภค ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ของประชาชนในชนบท องค์กรส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ควบคุมการส่งเสริม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงเกษตรกร ในการวางแผนการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ใช้เจ้าหน้าที่เป็นคนภายในท้องถิ่น ทำให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่ารูปแบบอื่น วิธีการส่งเสริมที่นิยมใช้ คือ การสาธิต การศึกษาดูงานแบบกลุ่ม การใช้เทคโนโลยีร่วมกัน

ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นต้น ความสำเร็จของการส่งเสริมแบบนี้ วัดจากจำนวนเกษตรกรที่เข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตลอดจนความยั่งยืนขององค์กรเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้น

3.5) การส่งเสริมการเกษตรแบบโครงการ

เนื่องจากการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบเดิมๆ ให้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ ในแง่ของการเพิ่มผลผลิตและการยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกร จึงมีแนวคิดว่าการจัดทำโครงการเฉพาะขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยการหาทรัพยากรที่จำเป็นจากแหล่งภายนอกจะช่วยแก้ปัญหาได้ ส่วนใหญ่รัฐจะเป็นผู้ควบคุมการวางแผนการดำเนินงาน โดยได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากต่างประเทศ ดังนั้นลักษณะของการส่งเสริมการเกษตรแบบโครงการนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับอัตรา เบี้ยเลี้ยงที่สูงกว่าปกติที่เคยได้รับ มียานพาหนะ เครื่องมือ ตลอดจนอาคารสถานที่ค่อนข้างสมบูรณ์ การวัด ความสำเร็จของโครงการ คือ ศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ในพื้นที่ภายใต้ โครงการ

3.6) การส่งเสริมการเกษตรแบบเกษตรกรมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่าย

หลักการของการส่งเสริมแบบนี้ก็คือ ให้เกษตรกรในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการเสีย ค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานบ้าง งานส่งเสริมทำให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่นั้น ๆ จุดประสงค์ของการส่งเสริมแบบนี้ ต้องการให้เกษตรกรมีการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุง ตนเอง ปรับปรุงการทำเกษตรให้มีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น การวางแผนการส่งเสริมเกิดขึ้นจากความ ร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ส่วนใหญ่เป็นบุคคลในท้องถิ่น จึงไม่ค่อยจะมีการโยกย้ายไปทำงานที่อื่น ความสำเร็จของงานส่งเสริม วัดโดยการศึกษาระดับความร่วมมือในการออกค่าใช้จ่ายของเกษตรกรมีมากน้อยเพียงใด

3.7) การเกษตรการส่งเสริมโดยสถาบันการศึกษา

การส่งเสริมลักษณะนี้ดำเนินการโดย สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยและ วิทยาลัย ต่างๆ ที่มีการสอนด้านการเกษตร จุดประสงค์คือต้องการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแผน ใหม่ ให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติ วิธีการส่งเสริมก็ใช้วิธีการให้การศึกษาระบบนอกระบบโรงเรียน นับว่าเป็น การใช้ทรัพยากรด้านการศึกษาในท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการ ส่งเสริม ก็คือ จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมในโครงการต่างๆ

3.8) การส่งเสริมการเกษตรโดยการวิจัยระบบการทำฟาร์ม

เนื่องจากนักวิชาการตระหนักว่า เทคโนโลยีที่มีอยู่บางอย่างไม่เหมาะสมกับ เกษตรกรรายย่อย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับระบบฟาร์มของเกษตรกรราย ย่อย การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร มีควบคู่ไปกับกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยระบบ การทำฟาร์มที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับสภาพทางการเกษตรนิเวศของพื้นที่ เจ้าหน้าที่ระดับ สนาบจะมีความชำนาญเฉพาะอย่างสูง มีการดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างงานวิจัยทาง การเกษตรกับงานส่งเสริมการเกษตร การวัดความสำเร็จ ทำได้โดยศึกษาการยอมรับปฏิบัติของเกษตรกร โดยพิจารณาว่าเกษตรกรได้นำเอาเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมา โดยกระบวนการวิจัยระบบการทำฟาร์มไป ปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ

กระบวนการยอมรับ (Adoption Process) เป็นกระบวนการยอมรับนวัตกรรมที่สมาคมสังคมวิทยาชนบทของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดขึ้นใน พ.ศ. 2495 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (Mosher, 1978)

ขั้นที่ 1 การตื่นตัว (Awareness) เกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมายอาจรับทราบข้อมูลด้วยตนเอง จากสื่อต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้กระตุ้น เกษตรกรจะเกิดภาวะไม่สมดุลทางจิตใจ เพราะอยากจะได้สิ่งที่ดีกว่ามาทดแทนที่มีและปฏิบัติอยู่เดิม แต่ถ้าเป็นเกษตรกรกลุ่มที่ล่าช้า มีวุฒิภาวะและความสามารถในการพัฒนาตนเองต่ำ จะต้องมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเพื่อนบ้านชี้แนะ

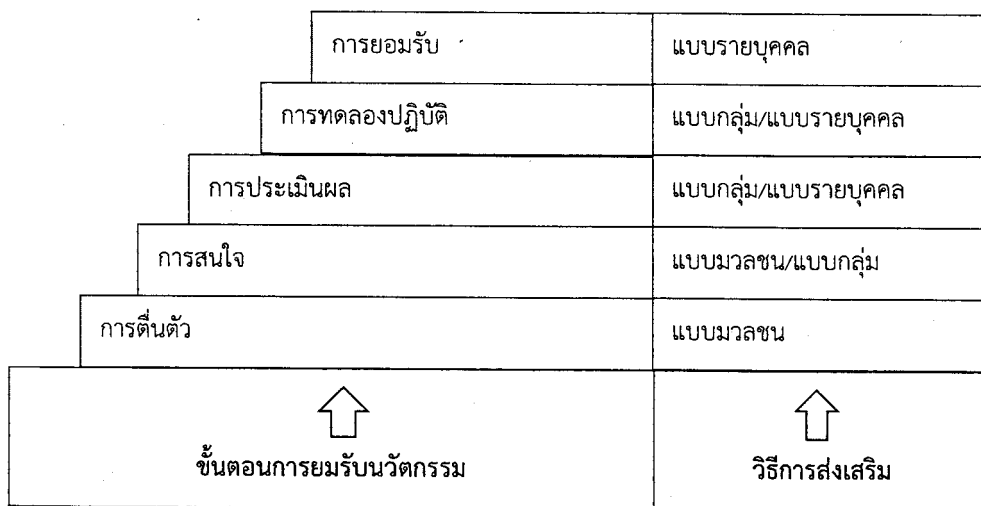
ขั้นที่ 2 การสนใจ (Interest) เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรจะสนใจแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติมเมื่อเกษตรกรได้รับข้อมูลหรือมีการตื่นตัวแล้ว เกษตรกรจะแสวงหาข้อเท็จจริงทั้งความรู้จากสารสนเทศและต้องการทราบว่านวัตกรรมนั้นเป็นอย่างไร ทำงานอย่างไร และมีประสิทธิภาพน้อยเพียงใด เพราะเขาคิดว่านวัตกรรมนี้อาจมีประโยชน์ มีความเชื่อมั่นสูง และมีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นที่ 3 การประเมินผล (Evaluation) หรือขั้นตอนการไตร่ตรองเกษตรกรอาจมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อนวัตกรรม จะประเมินนวัตกรรมนั้นตามสภาพหรือฐานะ ความคาดหวัง ทรัพยากร และการจัดการ ว่าเขาจะสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ เขาจะใช้อย่างไร และของใหม่นี้จะดีกว่าสิ่งเขาใช้อยู่หรือไม่ แล้วเขาก็จะตัดสินใจว่าจะทดลองปฏิบัติหรือไม่

ขั้นที่ 4 การทดลอง (Trial) เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรนำเทคโนโลยีไปทดลองในไร่นาที่เก็บรวบรวมข้อมูล เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เปรียบเทียบการใช้ที่ดิน แรงงาน ทุน และสังเกตว่าผลเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 5 การยอมรับ (Adoption) หลังจากทราบผลการทดลองแล้วเกษตรกรจะตัดสินใจยอมรับ ซึ่งจะเกิดขึ้นเต็มที่และต่อเนื่องหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับในห้วงเวลาหนึ่ง และยังไม่มียุทธศาสตร์ใหม่ที่เหมาะสมกว่า ในทางตรงกันข้ามเกษตรกรที่ไม่ยอมรับการส่งเสริมการเกษตรก็จะปฏิเสธ

ทั้งนี้สามารถสรุปขั้นตอนของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมและวิธีการส่งเสริมด้านการเกษตร ได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ขั้นตอนของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมและวิธีการส่งเสริม (ลิน, 2544)

3. แนวคิดการปรับตัว

ในชีวิตประจำวันบุคคลต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ทำให้บุคคลต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้มีชีวิตรอดและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การปรับตัวเป็นธรรมชาติของบุคคล ชาร์ลส์ ดาร์วิน เป็นผู้ริเริ่มใช้คำว่า การปรับตัว ในทฤษฎีวิวัฒนาการเมื่อปี พ.ศ. 2502 โดยให้แนวคิดที่ว่า สิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของโลกได้ จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่เป็นอยู่ ซึ่งต่อมานักจิตวิทยาได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ (นิภา, 2530 อ้างโดย สุณี, 2544)

Arkoff (1968) Bennett (1969) Roy (1976) Lefton and Valvatne (1992) และ Roy and Andrews (1999) ได้ให้นิยามของการปรับตัวว่า เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในการพยายามทำสิ่งต่าง ๆ หรือการจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการและบรรลุเป้าหมายของตน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นพลวัต และไม่ได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ โดยบุคคลมีการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือพฤติกรรมกระทำการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ ด้านจิตใจ และด้านสังคมที่เป็นไปตามความต้องการ เพื่อให้เหมาะสม สอดคล้อง กลมกลืน หรือสามารถดำรงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป หรือแตกต่างกันได้ โดยสามารถวัดและประเมินผลที่เกิดขึ้นได้ การปรับตัวจึงเป็นการผสมผสานระหว่างความต้องการของบุคคลกับแรงผลักดันจากสภาพแวดล้อม ซึ่งรูปแบบในการปรับตัวมี 2 รูปแบบด้วยกัน คือ (รัชณี, 2533)

- (1) การปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม
- (2) การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล

บุคคลที่สามารถปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม บุคคลนั้นจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในทางบวก ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ บุคคลนั้นจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในทางลบ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้บุคคลปรับตัวได้ดีหรือไม่ดี ปรับตัวได้เร็วหรือช้า มีดังนี้ (อักษร, 2547)

- (1) การรับรู้และเข้าใจในปัญหา หรือสถานการณ์อย่างถูกต้องและตรงความจริง
- (2) ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ

(3) การมีมนุษยสัมพันธ์ การได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว เพื่อน และบุคคลอื่นในสังคม

- (4) ระยะเวลาในการปรับตัว
- (5) ความรุนแรงของปัญหาหรือสถานการณ์

เกษตรกรในปัจจุบันต้องปรับตัวโดยการจัดการกับทรัพยากรท้องถิ่นและทรัพยากรจากภายนอก และต้องลองผิดลองถูกกับกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้ข้อมูลมา เพื่อที่จะปรับให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตนเอง ตลอดจนต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับสถาบัน/กลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นและสถาบันภายนอก เพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือในด้านเงินทุน หรือการสนับสนุนในด้านที่ตนเองต้องการ (จินต์, 2552) Bennett (1969) ได้กล่าวว่า เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวควรมีลักษณะดังนี้

- (1) มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- (2) มีการลดต้นทุนการผลิต
- (3) มีปฏิสัมพันธ์กับเกษตรกรรายอื่นในการเปรียบเทียบผลผลิตและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างใกล้ชิด

(4) หน่วยงานราชการมีการแนะนำความรู้และให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตลอดจน
ควบคุมและดูแลการเช่าที่ดินของเกษตรกร

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กฤษฏา และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่เป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดสงขลา จำนวน 160 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้แรงงานครัวเรือนในการทำนาเฉลี่ย 2 คน รายได้ครัวเรือนรวมเฉลี่ย 17,468 บาท/เดือน รายจ่ายครัวเรือนรวมเฉลี่ย 13,795 บาท/เดือน ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์มากที่สุด และมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันด้านการประหยัดมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทของสื่อที่ได้รับเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ระดับการศึกษา จำนวนการเข้าร่วมกลุ่มและองค์กรเกษตรกร รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนและประสบการณ์ในการทำนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกรที่ระดับ 0.05 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเผยแพร่ข่าวสารด้านเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ และเข้าถึงเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ควรส่งเสริมการก่อตั้งและเข้าร่วมกลุ่มหรือองค์กรเกษตรกร รวมทั้งพัฒนาศักยภาพผู้นำในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำในการถ่ายทอดการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชนได้

วนิดา และจิตผกา (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอบางบาล จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์และศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล เศรษฐกิจ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความน่าเชื่อถือของแหล่งสารที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรในอำเภอบางบาล จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่ผ่านการอบรมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรตำบลบ้านพรุจำนวน 85 คนและตำบลทุ่งตำเสา จำนวน 73 คน รวมทั้งสิ้น 158 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยและการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในอำเภอบางบาลจังหวัด สงขลาอยู่ในระดับมากและเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์มาก เมื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการผลิต การไปทัศนศึกษา มีผลทางด้านบวก ส่วนอายุความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และความน่าเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีผลทางด้านลบกับการยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์

พัชรภากรณ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม สำหรับเงาะ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเกษตรกรที่มีรายชื่อเข้าร่วมโครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จำนวน 155 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าโค-สแควร์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุ 53 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และเป็นแรงงานเกษตรเฉลี่ย 2 คน มีประสบการณ์ปลูกเงาะเฉลี่ย 20 ปี มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 287,178 บาทต่อปี มีพื้นที่ปลูกเงาะเฉลี่ย 10 ไร่ ราคาผลผลิตที่ขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 7 บาท โดยเกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านมากที่สุด มีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม และยอมรับการปฏิบัติระดับมาก และพบว่า เพศอายุ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม แรงงานในครัวเรือน และพื้นที่ปลูกเงาะ มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามระบบฯ สำหรับเกษตรกรเกษตรกร ได้แก่ ผลผลิตเงาะขายได้ไม่คุ้มทุน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเมื่อให้การอบรมไปแล้วไม่ค่อยมาให้คำแนะนำและติดตามผล ค่าจ้างแรงงานสูง ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

สุพรรณธ (2541) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการปลูกผักและไม้ดอกไม้ประดับของโครงการหลวงอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่โครงการหลวง และศึกษาถึงการยอมรับของเกษตรกรต่อการปลูกผักและไม้ดอกไม้ประดับของโครงการหลวงอินทนนท์ เก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ดี และข้อมูลเชิงปริมาณโดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ กับจำนวนประชากรที่ศึกษา 112 ราย

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรที่ทำการศึกษาร้อยละส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและ คริสต์ เป็นชาวเผ่ากระเหรี่ยงและเผ่าม้ง หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 41 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา และไม่มีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 11.29 ไร่ครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการส่งเสริมการปลูกผักและไม้ดอกไม้ประดับ คือ ระดับการศึกษา และการได้รับข่าวสารของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์คือ อายุของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ขนาดพื้นที่ถือครอง แรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน และการติดต่อกับจังหวัดและอำเภอ โดยเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง และเกษตรกรชาวเผ่ากระเหรี่ยงมีการยอมรับที่แตกต่างกัน

สิทธิกร (2541) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระถินเทพาในพื้นที่จังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และตัวอื่น ๆ กับการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระถินเทพาในพื้นที่จังหวัดนครพนม ตลอดจนปัญหาในการปลูกกระถินเทพา และสาเหตุที่เกษตรกรไม่ปลูกกระถินเทพา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกกระถินเทพา จำนวน 86 คน และ ไม่ปลูกกระถินเทพา จำนวน 86 คน เก็บข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่าความรู้ด้านตลาดรับซื้อ ราคา แลเงื่อนไขความสัมพันธกับการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระถินเทพาในพื้นที่จังหวัดนครพนม ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระถินเทพาในพื้นที่จังหวัดนครพนมแต่อย่างใด

ปัญหาในการปลูกกระถินเทพาได้แก่ ด้านการปลูก ด้านการดูแลรักษา ด้านการตลาด และด้านอื่น ๆ อันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ขาดการติดตามประเมินผล และการให้คำแนะนำปฏิบัติดูแลแปลงตามหลักวิชาการที่เหมาะสม ทั้งนี้สาเหตุที่เกษตรกรไม่ปลูกกระถินเทพา คือ เกษตรกรไม่มีที่ดิน ขาดแรงงาน ขาดความมั่นใจในตลาด ไม่ได้รับกล้าพันธุ์ ขาดเงินทุน และเกษตรกรส่วนหนึ่งล้มเลิกก่อนปลูกก่อน

๑
๖๓๓.๑๘
ป.๑๗ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา (2) ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล (3) วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และ (4) กรอบแนวคิดในการวิจัยรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

1. ประชากรในการทำการศึกษา

หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ได้รับการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวเหนียวดำและความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากชาวนาในตำบลชะแล อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, หมู่ที่ 4, และ หมู่ที่ 5 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้มีการถ่ายทอดความรู้และได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ

2. ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากการคัดเลือกโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญไม่เฉพาะเจาะจง เป็นกรณีศึกษา จำนวนตัวอย่างใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) ทั้งนี้ได้ข้อมูลทั้งสิ้น 150 ราย

3.2 ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ 2 ประเภท คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) รายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ในเรื่องของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้าว ทฤษฎีเกี่ยวกับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พันธุ์ข้าว การผลิตข้าว ตลอดจนองค์ความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเอกสารประเภทรายงานการวิจัย บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร และเอกสารวิชาการต่าง ๆ โดยได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุด ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอลำสนธิ สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสืบค้นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ เป็นต้น

2. ข้อมูลปฐมภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ระบุไว้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1) การสำรวจเบื้องต้น (Presurvey)

การศึกษาถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการผลิตข้าว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการผลิตข้าวพันธุ์พื้นเมืองจากหน่วยงานของภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

2) การสัมภาษณ์รายบุคคล (Personal)

เป็นการสำรวจข้อมูลภาคสนามในระดับครัวเรือนเกษตรกร โดยเก็บตัวอย่างจากเกษตรกรทุกรายในหมู่บ้านที่ได้รับการบริการวิชาการ และการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบล ที่เลือกศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง และทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมืองในตำบลชะแล อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 2 สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 3 ระดับการยอมรับความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา

2.2) การทดสอบเครื่องมือที่ใช้

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานั้น ผู้วิจัยจะทำการส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) หลังจากผู้วิจัยได้ทดสอบความตรงต่อเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่จัดพิมพ์เสร็จแล้วไปทดลองสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย เพื่อตรวจสอบความยากง่าย และสามารถที่จะนำไปใช้ได้จริง โดยพิจารณาถึงความเข้าใจและความชัดเจนในการตอบคำถาม รวมถึงเวลาที่ใช้ในการตอบคำถามว่าใช้เวลามากน้อยเพียงใด เหมาะสมที่จะนำไปใช้รวบรวมข้อมูลจริงหรือไม่ โดยนำข้อบกพร่องเหล่านั้นมาปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามให้ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงนำแบบสอบถามนั้นไปดำเนินการสอบถามจริง

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ ทำการวิเคราะห์และประมวลผลตามระเบียบทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์ในการวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์ส่วนนี้จะใช้เครื่องมือหรือค่าสถิติอย่างง่าย เช่นค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด และค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัย เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว พันธุ์พื้นเมือง สภาพการผลิตและระดับการยอมรับของเกษตรกรในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ใน ตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

สำหรับระดับการยอมรับของเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยจะกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อใช้ในการศึกษาในหัวข้อดังกล่าว เกณฑ์การให้คะแนนดำเนินการในลักษณะการกำหนดระดับมาตราส่วน โดยการให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็นไปตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) (ธานินทร์, 2549 อ้างใน อรทัย, 2555) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดค่าของคะแนนในแบบสอบถามที่มีระดับการยอมรับ 5 ระดับ และกำหนดกำหนดการแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนนของการยอมรับ

ระดับการยอมรับ	ระดับคะแนนของคำถาม (คะแนน)
นำไปปฏิบัติ	5
ทดลองทำ	4
ไตร่ตรอง	3
สนใจ	2
รับรู้	1

นิยามของระดับการยอมรับ

1. ขั้นการรับรู้ หมายถึง การทราบข้อมูลหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้แต่ไม่มีความต้องการที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมไม่มีความคิดที่จะทดลองทำ
2. ขั้นการสนใจ หมายถึง เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้มีการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม มีความสนใจ มีความคิดอยากที่จะทดลองทำ
3. ขั้นการไตร่ตรอง หมายถึง เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้และหาข้อมูลเพิ่มเติมแล้ว มีการทดลองปฏิบัติในพื้นที่อื่น หรือทดลองปฏิบัติในพื้นที่จริงปริมาณเล็กน้อย อยู่ระหว่างการตัดสินใจปฏิบัติในการทำนาในสภาพที่มีการทำนาปกติ
4. ขั้นการทดลองทำ หมายถึง การใช้ความรู้ที่ได้รับปฏิบัติในการทำนาในสภาพที่มีการทำนาปกติ ทั้งที่หยุดการปฏิบัติแล้ว หรือยังปฏิบัติอยู่แต่ยังไม่มีการปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
5. ขั้นการนำไปปฏิบัติ หมายถึง การใช้ความรู้ที่ได้รับปฏิบัติในการทำนาในสภาพที่มีการทำนาปกติ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

การแปลความหมายของระดับคะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย (ระดับการยอมรับ)
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00	นำไปปฏิบัติ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	ทดลองทำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	ไตร่ตรอง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	สนใจ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	รับรู้

2. การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเป็นการวิเคราะห์การถดถอยในกรณีที่ตัวแปรตามมีความไม่ต่อเนื่อง คือมีเพียง 2 ค่า (0 และ 1) (ปुरुวิชญ์ และคณะ, 2556) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ (ตัวแปรตาม) พร้อมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว [8] ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังนี้ (ปुरुวิชญ์ และบัญชา, 2556)

$$P_i = F(Z_i)$$

$$= \frac{1}{1 + e^{-Z_i}}$$

$$Z_i = \ln \left[\frac{1}{1 + e^{-Z_i}} \right]$$

$$Z_i = b_0 + \sum_{j=1}^k b_j X_{ij}$$

$$Z_i = b_0 + b_1 \text{SEX} + b_2 \text{STA} + b_3 \text{OPT} + b_4 \text{PFM} + b_5 \text{AFM} + b_6 \text{MBA} + u$$

โดยกำหนดให้

P_i หมายถึง ความน่าจะเป็นหรือโอกาสที่เกษตรกรแต่ละรายจะตัดสินใจยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

Z_i หมายถึง การตัดสินใจยอมรับยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกรในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น $Z_i = 1$ เมื่อเป็นเกษตรกรที่ไม่ยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง และ $Z_i = 0$ เมื่อเป็นเกษตรกรที่ยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง

SEX หมายถึง เพศของเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่นโดยที่เพศชาย แทนด้วย 1 และเพศหญิง แทนด้วย 0

STA หมายถึง สถานภาพสมรสของเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่นโดยที่สถานภาพโสดแทนด้วย 1 และสถานภาพอื่นๆ แทนด้วย 0

OPT หมายถึง การมีอาชีพเสริมของเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น โดยที่มีอาชีพเสริมแทนด้วย 1 และไม่มีอาชีพเสริม แทนด้วย 0

PFM หมายถึง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ (คน)

AFM หมายถึง จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ (คน)

MBA หมายถึง การเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่นโดยที่เป็นสมาชิกของธนาคารแทนด้วย 1 และไม่เป็นสมาชิกของธนาคาร แทนด้วย 0

e หมายถึง ค่าลอการิทึมธรรมชาติ ซึ่งมีค่าประมาณ 2.71828

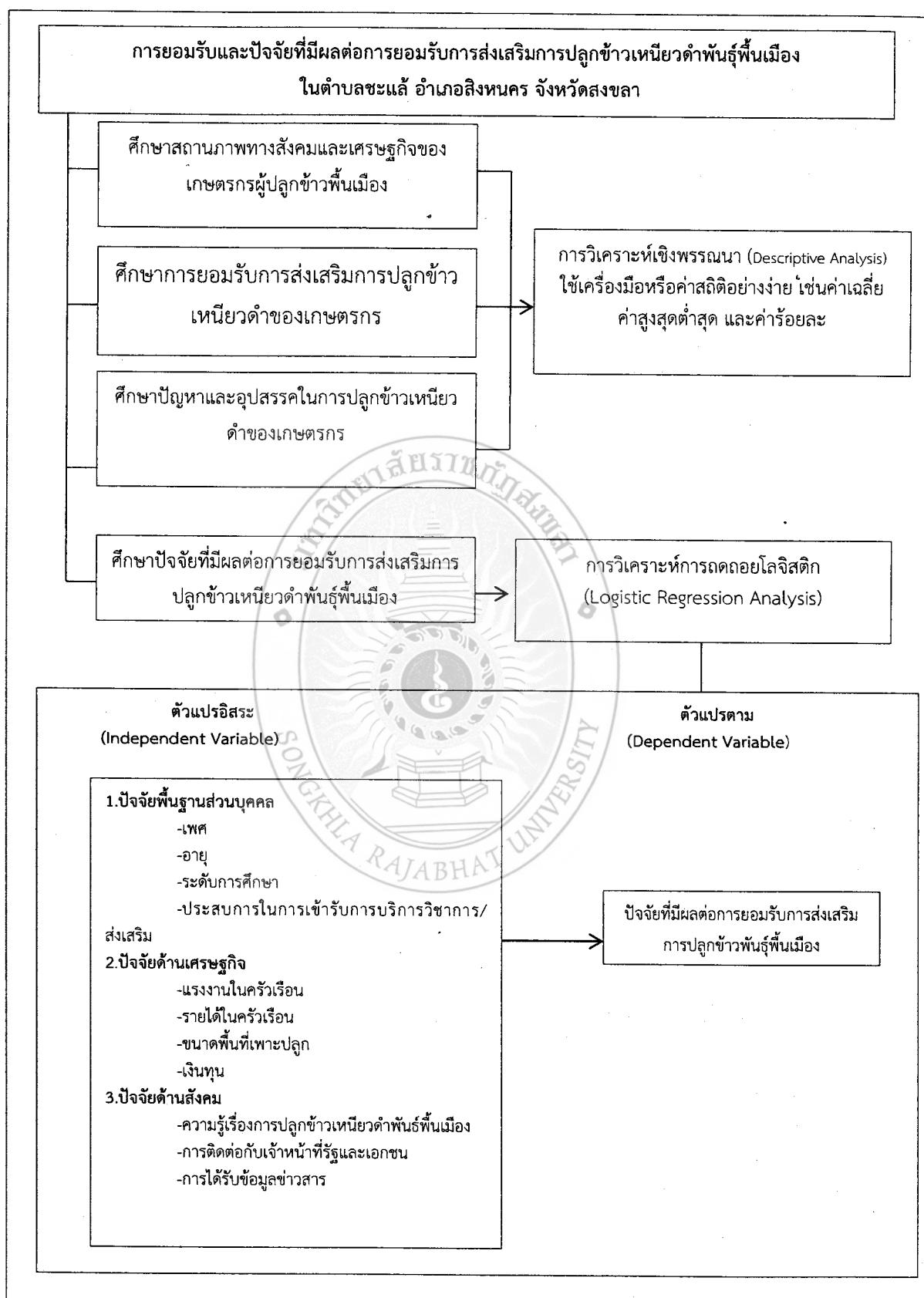
u หมายถึง ตัวแปรสุ่มความคาดหวังเคลื่อน

3.4 กรอบแนวคิดโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ เป็นการประมวลแนวความคิด แนวทางที่ใช้ดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 4 ผลการศึกษา

4.1 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา

จากการศึกษาสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลชะแล อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 56.67 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 43.33 มีอายุเฉลี่ย 59.31 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 94.67 โสดคิดเป็นร้อยละ 4.00 และหม้ายหรือหย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 1.33 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คนต่อครัวเรือน ทั้งหมดมีอาชีพทำนา มีอาชีพรองหรืออาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 28.00 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพรองคิดเป็นร้อยละ 40.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่ถือครองรวมเฉลี่ย 6.33 ไร่ต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 85.33 ส่วนใหญ่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 87.33 จำนวนหนี้สินที่เป็นหนี้มากกว่า 50,000 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 52.67 เกษตรกรร้อยละ 50 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 14.67 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรร้อยละ 2.67 และการเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.67 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	85	56.67
หญิง	65	43.33
อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50	43	28.67
51 ถึงมากกว่าหรือเท่ากับ 60	43	28.67
61 ถึงมากกว่าหรือเท่ากับ 70	38	25.33
มาก 70	26	17.33
อายุเฉลี่ย	59.31	
ศาสนา		
พุทธ	100	100.00
สถานภาพสมรส		
สมรส	142	94.67
โสด	6	4.00
หม้าย/หย่าร้าง	2	1.33

ตารางที่ 1: สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	135	90.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	5.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	4	2.67
อนุปริญญา /ปวส.	2	1.33
ปริญญาตรี	1	0.67
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	14	9.33
3 - 5	111	74.00
มากกว่า 5 คน	25	16.67
การมีอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง		
มี	42	28.00
ไม่มี	108	72.00
อาชีพที่เกษตรกรทำ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) (n=45)		
เกษตรกร (ปลูกผัก ขึ้นตาล 토นด)	10	22.22
ลูกจ้างบริษัทเอกชน (เป็นครั้งคราว)	2	4.44
ค้าขาย	18	40.00
รับจ้างทั่วไป	2	4.44
อื่นๆ	13	28.89
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	128	85.33
10,001 - 20,000	18	12.00
20,001 - 30,000	3	2.00
30,001- 40,000	1	0.70
พื้นที่ถือครองที่มี (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	106	70.67
มากกว่า 5 - เท่ากับ 10	25	16.67
มากกว่า 10 - เท่ากับ 15	9	6.00
มากกว่า 15	10	6.67
พื้นที่ถือครองเฉลี่ย		6.33
การมีหนี้สิน		
มี	131	87.33
ไม่มี	19	12.67

ตารางที่ 1: สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
จำนวนหนี้สินที่มี (บาท)	(n=131)	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	37	28.24
10,001 – 20,000	10	6.67
20,001 – 30,000	2	1.53
30,001– 40,000	5	3.81
40,001-50,000	8	6.11
มากกว่า 50,001	69	52.67
การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	75	50.00
กลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน	22	14.67
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4	2.67
กลุ่มอื่นๆ	7	4.67

จากการศึกษาสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ในฤดูการผลิตปัจจุบันเกษตรกรทุกรายทำนา โดยส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์เฉียดพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 76.67 ส่วนข้าวเหนียวดำนั้นมีการเพาะปลูกเพียง 2 รายเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากข้าวเหนียวดำพื้นเมืองที่มีการส่งเสริมและทดลองปลูกในพื้นที่นั้นไม่ใช่ข้าวเจ้าที่มีการบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวัน ประกอบกับกระความนิยมของผู้ผลิตและผู้บริโภคในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวสังข์หยด ผลผลิตเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 415.67 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่นาถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ โดยมีที่นาเฉลี่ย 5.34 ไร่เรือนต่อไร่ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

จะเห็นได้ว่าจากการศึกษาสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง และสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่า ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นในทิศทางเดียวกับกับผลการศึกษาของ กฤษฎา และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดสงขลา ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้แรงงานครัวเรือนในการทำนาเฉลี่ย 2 คน ทั้งนี้การที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวหรือชาวนาส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างสูงเนื่องจากแรงงานวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคนส่วนใหญ่ทำงานในบริษัทและโรงงานอุตสาหกรรม แรงงานที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จึงเป็นวัยผู้สูงอายุทั้งสิ้น

ตารางที่ 2: สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
การทำนาในฤดูกาลปัจจุบัน		
ทำ	150	100.00
พันธุ์ข้าวที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ข้าวเล็บนก	9	6.00
ข้าวหอมปทุม	10	6.67
ข้าวเจียงพิทลุง	115	76.67
ข้าวเหนียวดำ	2	1.33
ข้าว กข 47	2	1.33
ข้าวพิษณุโลก	10	6.67
ข้าวสังข์หยด	4	2.67
ข้าวมะะ	1	0.67
ข้าว กข 41	2	1.33
ข้าวชัยนาท	12	8.00
ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 400	104	69.33
401 – 500	43	28.67
มากกว่า 500	3	2.00
ผลผลิตเฉลี่ย		415.67
พื้นที่นาที่ถือครอง (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00	113	75.33
5.01 – 10.00	22	14.67
10.01 – 15.00	9	6.00
มากกว่า 15.00	6	4.00
พื้นที่นาถือครองเฉลี่ย		5.34

4.2 การยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร

จากการศึกษาการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) การได้รับการบริการวิชาการการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมือง และ (2) ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมืองและชาวพื้นที่เมืองที่เพาะปลูก ผลการศึกษาเป็นดังนี้

4.2.1 การได้รับการบริการวิชาการการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมือง

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นที่เมือง ในตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี (ทราบ) เรื่องการปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมืองในตำบล คิดเป็นร้อยละ 90.00 โดยสารข่าวสารดังกล่าวจากผู้นำชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.33 จากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 36.00 พบเห็นด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 4.67 และทราบข่าวจากป้ายโฆษณาและประกาศต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 2.67 เกษตรกรทราบข่าวการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี คิดเป็นร้อยละ 58.00 การเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ/การทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพื้นที่เมืองของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี คิดเป็นร้อยละ 44.67 โดยเข้าร่วมในหัวข้อการเตรียมและคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 92.53 การเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 91.04 การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมแมลงศัตรูข้าว คิดเป็นร้อยละ 89.55 วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง คิดเป็นร้อยละ 83.58 การสร้างแบรนด์และการจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 86.57 และหัวข้ออื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 10.45 เกษตรกรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ/การทดลอง (สาธิต) การปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพื้นที่เมืองจากหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี คิดเป็นร้อยละ 32.00 โดยเข้าอบรมจากแกนนำ/ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 29.33 มากที่สุด รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3: การได้รับการบริการวิชาการการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมือง

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
การรับรู้เรื่องการปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมืองในตำบล		
ทราบ	135	90.00
ไม่ทราบ	15	10.00
แหล่งที่มาของการรับรู้เรื่องการปลูกข้าวเหนียวดำในพื้นที่เมือง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ผู้นำชุมชน	83	55.33
เพื่อนบ้าน	54	36.00
พบเห็นด้วยตัวเอง	7	4.67
ป้ายโฆษณา/ประกาศต่างๆ	4	2.67
การรับรู้การลงพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี		
ทราบ	87	58.00
ไม่ทราบ	63	42.00

ตารางที่ 3: การได้รับการบริการวิชาการการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
การเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ/การทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เข้าร่วม	67	44.67
ไม่เข้าร่วม	83	55.33
หัวข้อที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ/การทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n=67)		
การเตรียมและคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว	62	92.53
การเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว	61	91.04
การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมแมลงศัตรูข้าว	60	89.55
วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง	56	83.58
การสร้างแบรนด์และการจำหน่าย	58	86.57
อื่นๆ	7	10.45
การเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ/การทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองจากหน่วยงานอื่น		
เข้าร่วม	48	32.00
ไม่เข้าร่วม	102	68.00
หน่วยงานที่เกษตรกรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ/การทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองนอกเหนือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
แกนนำ/ผู้ใหญ่บ้าน	44	29.33
อบต.	7	4.67
อบจ.	1	0.67
กรมส่งเสริมการเกษตร	6	4.00

4.2.2 ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง และข้าวพื้นเมืองที่เพาะปลูก

ในการศึกษาระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา พิจารณาจากจำนวนเกษตรกรที่ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเป็นหลัก ดังนั้นจึงใช้การทดลองปลูกและการจำหน่ายพบว่าข้าวเหนียวดำราคาสูงเป็นตัวแทนการยอมรับของเกษตรกรในภาพรวม ซึ่งผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 ระดับทดลองทำหรือทดลองปลูก คิดเป็นร้อยละ 35.33 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 15.33 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.00 (ตารางที่ 4) ซึ่งเกษตรกรมีการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในฤดูการปลูกปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ทั้งนี้เนื่องจากข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่มีการส่งเสริมและทดลองปลูกในพื้นที่นั้นไม่ใช่ชาวเจ้าที่มีการบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวัน แต่ก็มีเกษตรกรสนใจทดลองปลูกและอยู่ในขั้นของการตัดสินใจหรือไตร่ตรองที่จะปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองมากขึ้น ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่แตกต่างกัน เป็นไปตามการให้นิยามการยอมรับของสมเสก (2550) ซึ่งกล่าวว่า “กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในสมอง เริ่มตั้งแต่การรับรู้แล้วพิจารณาว่าสิ่งนั้นดีกว่าสิ่งที่เป็นอยู่ ไปจนถึงการนำสิ่งใหม่นั้นไปปฏิบัติและหาข้อมูลเพิ่มเติม” ดังนั้นระดับการยอมรับของเกษตรกรจึงอยู่ในระดับการไตร่ตรองเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4: ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง

การยอมรับ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
รับรู้	12	8.00
สนใจ	23	15.33
ไตร่ตรอง	60	40.00
ทดลองทำ	53	35.33
นำไปปฏิบัติ	2	1.33

หมายเหตุ 1) หากเกษตรกรมีการยอมรับในระดับ สนใจ ไตร่ตรอง ทดลองทำ และนำไปปฏิบัติถือว่าเกษตรกรยอมรับการส่งเสริม

2) หากเกษตรกรมีการยอมรับในระดับรับรู้ถือว่าเกษตรกรไม่ยอมรับการส่งเสริม

ทั้งนี้เนื่องจากมีเกษตรกรนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองไปเพาะปลูกเพียง 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.33 เท่านั้น แต่เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริมไปประยุกต์ใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมืองที่เป็นข้าวเจ้า ดังนั้นระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพื่อประยุกต์ใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมือง ผลการศึกษาเป็นดังนี้ (รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5)

1. การสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลชะแล้ให้มีชื่อเสียง

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องการสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลชะแล้ให้มีชื่อเสียง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ให้การยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรอง คิดเป็นร้อยละ 32.67 ระดับของการทดลองทำ คิดเป็นร้อยละ 28.00 ระดับสนใจ คิดเป็นร้อยละ 22.00 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 11.33 และมีการนำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 6.00 โดยในการนำไปปฏิบัตินั้นเกษตรกรมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจำหน่ายข้าวที่ตนเองผลิตเพื่อวางจำหน่าย ทั้งการรวมกลุ่มกันจำหน่าย และการประชาสัมพันธ์

2. วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องวิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้การยอมรับในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.33 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 22.67 การทดลองทำ คิดเป็นร้อยละ 12.00 การรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.33 และการนำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 6.67 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรนำวิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าวเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้การจ้างไถและการเตรียมดินเป็นหลัก ไม่ได้ปฏิบัติขั้นตอนดังกล่าวด้วยตนเอง

3. การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องการสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.67 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 24.67 ระดับทดลองทำ คิดเป็นร้อยละ 18.67 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.67 และนำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 7.33 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรูได้ผลไม่รวดเร็วเท่าการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด หาได้ง่าย สะดวก แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการใช้สารสกัดจากพืชก็ตาม

4. วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องวิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระดับการทดลองทำ คิดเป็นร้อยละ 18.67 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 14.00 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 10.00 และมีการนำไปปฏิบัติจริงคิดเป็นร้อยละ 7.33 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองทำได้ยาก และเกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อเมล็ดพันธุ์ในการจำหน่าย

ตารางที่ 5: ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพื่อประยุกต์ใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมือง

ประเด็นการให้ความรู้	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
การสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลละเลห์ให้มีชื่อเสียง		
รับรู้	17	11.33
สนใจ	33	22.00
ไตร่ตรอง	49	32.67
ทดลองทำ	42	28.00
นำไปปฏิบัติ	9	6.00
วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว		
รับรู้	11	7.33
สนใจ	34	22.67
ไตร่ตรอง	77	51.33
ทดลองทำ	18	12.00
นำไปปฏิบัติ	10	6.67
การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู		
รับรู้	13	8.67
สนใจ	37	24.67
ไตร่ตรอง	61	40.67
ทดลองทำ	28	18.67
นำไปปฏิบัติ	11	7.33
วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง		
รับรู้	15	10.00
สนใจ	21	14.00
ไตร่ตรอง	75	50.00
ทดลองทำ	28	18.67
นำไปปฏิบัติ	11	7.33

หมายเหตุ 1) หากมีการยอมรับในระดับ สนใจ ไตร่ตรอง ทดลองทำ และนำไปปฏิบัติถือว่าเกษตรกรยอมรับการส่งเสริม
2) หากเกษตรกรมีการยอมรับในระดับรับรู้ถือว่าเกษตรกรไม่ยอมรับการส่งเสริม

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นัทธ์หทัย และคณะ (2555) พบว่าการยอมรับของเกษตรกรสามารถจำแนกได้ดังนี้ (1) เกษตรกรกลุ่มยอมรับทันที (2) เกษตรกรกลุ่มยอมรับเร็ว (3) เกษตรกรกลุ่มยอมรับระดับปานกลาง (4) เกษตรกรกลุ่มยอมรับช้า และ (5) เกษตรกรกลุ่มยอมรับช้าที่สุด การยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองมีระดับการยอมรับที่แตกต่างกันเป็นไปตามการจำแนกตามการยอมรับตามกลุ่มของเกษตรกร ทั้งนี้เพราะเกษตรกรแต่ละคนย่อมมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่แตกต่างกัน

4.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 92 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับการส่งเสริมดังกล่าวแม้ว่าจะอยู่ในระดับของการไตร่ตรอง (ตารางที่ 6) แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนใหญ่ยังให้การยอมรับยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกในตารางที่ 3 พบว่า สมการที่ใช้วิเคราะห์ครั้งนี้มีค่าการทดสอบความเหมาะสมของ Model (Goodness of fit) นั่นคือ -2 Log likelihood (-2LL) มีค่าเท่ากับ 64.728 และแบบจำลองในครั้งนี้สามารถทำได้ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 91.3 โดยตัวแปรอิสระหรือปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร และ การมีอาชีพเสริมของเกษตรกร โดยเมื่อปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 1 หน่วย (คน) พบว่าเกษตรกรยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มขึ้นถึง 5.775 เท่า และหากเกษตรกรมีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย (งาน) พบว่าเกษตรกรยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มขึ้นถึง 1.483 เท่า ส่วน เพศ สถานภาพสมรส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการผลิตข้าว ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาเป็นการทำนาโดยใช้แรงงานภายในครอบครัวเป็นหลัก มีการจ้างแรงงานจากภายนอกน้อย จำนวนสมาชิกในครอบครัวจึงมีผลต่อการปลูกข้าวพื้นเมืองของเกษตรกร ทั้งนี้เพราะสมาชิกในครัวเรือนนับเป็นแรงงานที่สำคัญในการทำนาของเกษตรกร ทั้งเป็นแรงงานทางตรงและแรงงานทางอ้อม การมีอาชีพเสริมของเกษตรกรนั้นส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นมีสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนมากขึ้นส่งผลให้เกษตรกรยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและตัดสินใจปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเนื่องจากการทำนาต้องใช้ระยะเวลาและเงินทุนมากพอสมควรในการทำนา การมีอาชีพเสริมทำให้เกษตรกรมีสภาพคล่อง สามารถดูแลสมาชิกในครัวเรือนได้ในระยะเวลาที่เพาะปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิต ตลอดจนการเผชิญกับความแปรปรวนของราคาผลผลิตเมื่อผลผลิตออกสู่ตลาด

ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของ วัลลภ (2551) ซึ่งพบว่าความพอเพียงของรายได้ต่อการครองชีพ มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ กฤษฎา และคณะ (2559) ซึ่งพบว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกร เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนมากจะมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันมากกว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีรายได้เฉลี่ยในครัวเรือนน้อย เนื่องจากจะมีกิจกรรมการเพิ่มรายได้-ลดรายจ่ายมากขึ้น เช่น การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้เสริมเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับเกษตรกรที่มีอาชีพเสริมย่อมมีเงินทุนสำรองและเงินทุนหมุนเวียนในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนของเกษตรกร และการเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤษฎา และคณะ (2559) เกษตรกรทุกรายซึ่งเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่าจำนวนการเข้าร่วมกลุ่มและองค์กรเกษตรกร มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมกลุ่มและองค์กรการเกษตรจะเกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความรู้ต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นการหาแหล่งสนับสนุนได้เงินทุนในการผลิตซึ่งต้องใช้ในการปลูกข้าวหรือการทำนาโดยทั่วไป แต่การตัดสินใจปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองมีข้อจำกัดที่ว่าข้าวเหนียวไม่ใช่ข้าวเจ้าที่มีการบริโภคเพื่อเป็นอาหารหลักในชีวิตประจำวัน แม้ข้าวเหนียวดำมีราคาสูงแต่มีเกษตรกรปลูกน้อยรายนั่นเอง การเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจึงไม่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองดังกล่าว

ตารางที่ 6 : ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	S.E.	Wald	ค่า P-Value	Exp(B)	95.0% C.I. for EXP (B)	
						Lower	Upper
C	-5.149	1.484	12.036	0.001*	.006		
SEX	-1.097	.735	2.231	.135 N.S.	.334	.079	1.409
STA	-17.692	1.594E4	.000	.999 N.S.	.000	.000	
OPT	1.754	.647	7.336	.007*	5.775	1.624	20.542
PFM	.394	.201	3.862	.049*	1.483	1.001	2.197
AFM	-.094	.509	.034	.853 N.S.	.910	.336	2.466
MBA	1.068	.737	2.098	.148 N.S.	2.909	.686	12..344
-2 Log likelihood		64.728 ^a					
Cox & Snell R Square		.118					
Nagelkerke R Square		.277					
Predicted (%)		91.3					
หมายเหตุ	*	หมายถึงตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha=0.05$					
	N.S.	หมายถึงตัวแปรอิสระไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha=0.05$					

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบปัญหาและอุปสรรคในการผลิตหรือเพาะปลูกข้าว ดังนี้ มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกขาดแคลนเงินทุน และปัญหาศัตรูพืช โรค และแมลง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.67 มีปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ในการปลูก คิดเป็นร้อยละ 22.00 ปัญหาปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่ำและปัญหาขาดแคลนแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ปัญหาาราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้ คิดเป็นร้อยละ 19.33 มีปัญหาแหล่งจำหน่ายหรือแหล่งรับซื้อผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 18.67 และ ปัญหาการไม่มีพื้นที่เพาะปลูกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.33 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7: ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา

ประเด็นปัญหา	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
1. ปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่ำ		
มี	30	20.00
ไม่มี	120	80.00
2. ปัญหาาราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้		
มี	29	19.33
ไม่มี	121	80.67
3. แหล่งจำหน่ายหรือแหล่งรับซื้อผลผลิต		
มี	28	18.67
ไม่มี	122	81.33
4. ปัญหาการไม่มีพื้นที่เพาะปลูก		
มี	23	15.33
ไม่มี	127	84.67
5. การขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก		
มี	34	22.67
ไม่มี	116	77.33
6. การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ในการปลูก		
มี	33	22.00
ไม่มี	117	78.00
7. ขาดแคลนเงินทุน		
มี	34	22.67
ไม่มี	116	77.33

ตารางที่ 7: ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
8. ปัญหาศัตรูพืช โรค และแมลง		
มี	34	22.67
ไม่มี	116	77.33
9. ขาดแคลนแรงงาน		
มี	30	20.00
ไม่มี	120	80.00

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาโครงการวิจัยเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา สามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีเพศชายเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 56.67 อายุเฉลี่ย 59.31 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 94.67 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คนต่อครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่ถือครองรวมเฉลี่ย 6.33 ไร่ต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 85.33 ส่วนใหญ่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 87.33 จำนวนหนี้สินมากกว่า 50,000 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 52.67 เกษตรกรเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 50.00 เกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการมีอาชีพเสริมของเกษตรกรเท่านั้น เกษตรกรที่มีประสบปัญหาและอุปสรรคในการผลิตหรือเพาะปลูกข้าว มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก ขาดแคลนเงินทุน และปัญหาศัตรูพืช โรค และแมลง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.67

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาข้อมูลโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาเรื่องการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสिंगนคร จังหวัดสงขลา พบว่าในการวิเคราะห์ข้อมูลมีข้อจำกัดเนื่องจากการที่มีกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เพราะข้าวเหนียวดำไม่ใช่ข้าวเจ้าที่บริโภคในชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรได้มีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมืองที่เป็นข้าวเจ้า ทั้งนี้หากมีกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เพาะปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มมากขึ้นก็ยังสามารถได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกรมากขึ้น

2. ข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าข้าวเจ้าโดยทั่วไป เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเองก็มีความสนใจในประเด็นดังกล่าว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรเข้าไปสนับสนุนและให้ความรู้ ตลอดจนการช่วยหาช่องทางในการจัดจำหน่ายจะส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่หันมาปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองมากขึ้น

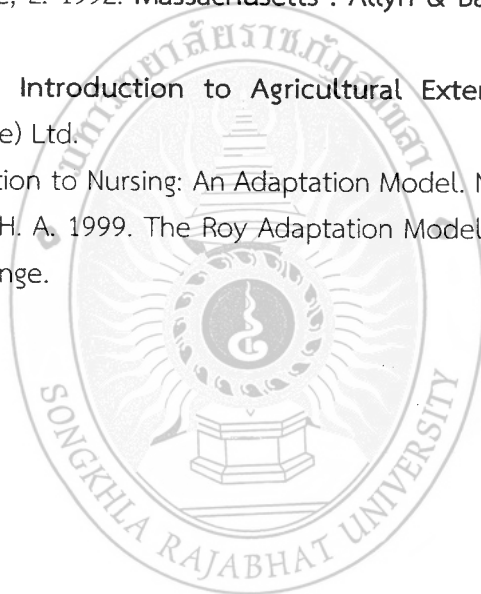

บรรณานุกรม

- กรมการข้าว. 2555. เส้นทางการสู่อนาคตข้าวไทย. กรุงเทพฯ : กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมการข้าว. 2553. ข้าวพันธุ์พื้นเมืองภาคใต้ เล่ม 2. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก:
http://ptl.brrd.in.th/web/images/stories/news/ptl_201.pdf [2/5/2559].
- กฤษฎา หลักเมือง อภิญญา รัตนไชย และ ภาณุพันธ์ ประภาติกุล. 2559. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดสงขลา. แก่นเกษตร 44 (ฉบับพิเศษ 1): 99 -104.
- คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 2557. สรุปผลการดำเนินงานโครงการค้นหาโจทย์วิจัย เพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ABC. รายงานการวิจัย. กองทุนพัฒนาการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จินต์ กล้าวิกรณ์. 2552. ผลกระทบการค้าเสรีอาเซียน-จีนต่อเกษตรกรรายย่อยภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชูเกียรติ รักซ้อน. 2532. หลักการส่งเสริมการเกษตร. นครปฐม : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติกำแพงแสน.
- ที่ว่ากล่าวอำเภอลำปาง. 2560. แผนที่. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก :
<http://www.singhanakhon-sk.go.th/index.php?cmd=map>. [1/5/2560].
- นัทธิหทัย ศิริวิริยะสมบุญรณ์ ฉำรง เมฆโหรา และทิพวรรณ ลิ้มงูร. 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. เกษตรพระจอมเกล้า. 30(2) : 59-67.
- นิธิศ แสงอรุณ ราตรี รัตน์สำเนียง บุณณะ หนูคง จริญญาทัฬหิมทอง จริญญา ศรีสุวรรณ กัณธิกานต์ ปลอดภัย สำเร็จ แซ่ตัน ขวัญใจ ศษภักดี รุจิรา ปรีชา โอรักษ์ ทองแดง รชนิศ พานิชกิจ กัญญา เชื้อพันธ์์ สุนนทา วงศ์ปิยชน และสุนิยม ตาปราบ. 2553. ข้าวเหนียวดำมีสีพันธุ์พื้นเมืองสายพันธุ์ดีเด่นภาคใต้ ข้าวเหนียวดำขอมไม้ไผ่ (PTNC96004-49) ข้าวเหนียวดำหม้อ (PTNC 96051-37) ข้าวเหนียวดำต้นใบดำ (PTNC96071-39) และข้าวเหนียวแดงกรมแดง(PTNC96059-61). [ออนไลน์] : สืบค้นจาก <http://anchan.lib.ku.ac.th/agnet/bitstream/001/2644/1/brrd53002002c.pdf>. [25/12/2559].
- นุชนารถ พิษพรม. 2552. การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการแปรรูปข้าวเหนียวดำเชิงพาณิชย์ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทำนอง สิงคาลวนิช. 2525. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2536. ส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ปัญญาผล บุญชู. 2525. การส่งเสริมการเกษตรโดยการวิจัยระบบการทำฟาร์ม. สงขลา : คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปुरुวิชัย พิทยาพินันท์ บัญชา สมบูรณ์สุข อีระ เอกสมทราเมษฐ์ และพลากร สัตย์เชื้อ. 2556. ปัจจัยกำหนดการตัดสินใจขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. วิจัย มข. 13 (4) : 1-13.

- ปุรวิชญ์ พิทยาพินันท์ และ บัญชา สมบูรณ์สุข. 2556. ความน่าจะเป็นการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสุขภาพ จากปาล์มน้ำมันสกัดเย็นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เกษตรศาสตร์ (สังคม) 34 (413) : 413-427.
- พัชรารณณ์ เพ็ชรทอง. 2551. การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. 2555. รู้เรื่องข้าว: จุดกำเนิดและประวัติศาสตร์ข้าวไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: http://www.thairice.org/html/aboutrice/about_rice.htm [4/3/2559].
- รัชณี ตรีตรึงศ์โกศล. 2533. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวด้านอาชีพของผู้รับบริการจัดหางาน: ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีภาคเหนือ ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและรับบริการจัดหางานจากกรมประชาสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วนิดา สุจริตธรรการ และจิตพกา ธนปัญญาธิวงศ์. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สุรนารี 4 (1) : 29-44.
- วัลลภ พรหมทอง . 2551. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิจิตร อวาทกุล. 2535. หลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สถาบันวิจัยข้าว. 2539. ข้าว ความรู้คู่ชาวนา. กรุงเทพฯ : มีเดียเพรส.
- สิทธิกร ดวงศรี. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระถินเทพาในพื้นที่จังหวัดนครพนม. การค้นคว้าแบบอิสระ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิน พันธุ์พินิจ. 2544. การส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรพิทยา.
- สุณี สุวรรณพล. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย แรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรพรรณ ไชยเฉพาะ. 2541. การส่งเสริมการปลูกผักและไม้ดอกไม้ประดับของโครงการหลวงอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมเสก เนตรสว่าง, 2550, การยอมรับรูปแบบการทำนาปลอดสารพิษของชาวนาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวนาหมู่ที่ 1 ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา. 2556. ข้อมูลข้าว. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.thairice.org/> [15/3/2559].
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำเร็จ แซ่ตัน. 2553. ข้าวพันธุ์พื้นเมืองภาคใต้ เล่ม 2. ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว.

- อักษร ดำรงสุกิจ. 2547. การปรับตัวของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในสภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว: กรณีศึกษากลุ่มบริษัทมินิแบ (ประเทศไทย). วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัมมาร สยามวาลา และวิโรจน์ ณ ระนอง. 2533. ประมวลความรู้เรื่องข้าว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไพน์อาร์ต พับลิชชิง.
- อรรถัย เลื่อนวัน. 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชนศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Arkoff, A. 1968. *Adjustment and Mental Health*. New York : McGraw-Hill.
- Bennett, J. W. 1969. *Northern Plainsmen: Adaptive Strategy and Agrarian Life*. Chicago : Aldine Publishing Company.
- Lefton, L. A. and Valvatne, L. 1992. *Massachusetts : Allyn & Bacon*. *Mastering Psychology* 4th edition.
- Mosher, A T. 1978. *An Introduction to Agricultural Extension*. Singapore: Singapore National Printer (Pte) Ltd.
- Roy, S. C. 1976. *Introduction to Nursing: An Adaptation Model*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Roy, S. C. and Andrews, H. A. 1999. *The Roy Adaptation Model* 2nd edition. Connecticut : Appleton & Lange.

แบบฟอร์มการวัดความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
โครงการวิจัยเรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำ
พันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้ตารางการพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อคำถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกรในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำของเกษตรกร ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

นางสาวปริยากร บุญส่ง
ผู้ออกแบบสอบถาม

ตารางการพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อคำถามในการเก็บแบบสอบถาม
เรื่องการยอมรับและปัจจัยที่มีผลในการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง

กรุณาใช้เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดังความสอดคล้อง ตามที่เห็นสมควร

คำถาม/ลักษณะคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	สอดคล้อง (=1)	ไม่สอดคล้อง (=-1)	ไม่แน่ใจ (=0)
ส่วนที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง			
1. เพศ			
2. อายุ			
3. ศาสนา			
4. สถานภาพสมรส			
5. ระดับการศึกษา			
6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว			
7. อาชีพหลัก			
8. การมีอาชีพรอง			
9. อาชีพรอง			
10. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีอาชีพทำการเกษตร			
11. อาชีพทางการเกษตรที่ทำ			
12. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน			
13. พื้นที่ถือครองรวม			
14. พื้นที่ถือครองที่ทำการเกษตร			
15. ท่านมีหนี้สินหรือไม่			
16. จำนวนหนี้สิน			
17. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถาม/ลักษณะคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	สอดคล้อง (=1)	ไม่สอดคล้อง (=-1)	ไม่แน่ใจ (=0)
ส่วนที่ 2.1 สภาพการผลิตและการปรับตัวของเกษตรกรในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง			
1. การทราบข่าวสารเรื่องการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้			
2. ทราบข่าวสารการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้จากแหล่งใด			
3. ทราบข่าวสารการลงพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหรือไม่			
4. เคยเข้าร่วมการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหรือไม่			
5. เคยเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกผักและข้าวแบบอินทรีย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหรือไม่			
6. ได้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกผักและข้าวแบบอินทรีย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาในหัวข้อใดบ้าง			
7. เคยเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกผักและข้าวแบบอินทรีย์จากหน่วยงานอื่นหรือไม่			
8. เคยเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกผักและข้าวแบบอินทรีย์จากหน่วยงานใดบ้างนอกเหนือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา			
9. ปัจจุบันใช้พื้นที่ในการทำนาหรือไม่			
10. ปลูกข้าวพันธุ์ใดบ้าง			
11. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่			
12. เพราะเหตุใดท่านจึงไม่ทำนา			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถาม/ลักษณะคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	สอดคล้อง (=1)	ไม่สอดคล้อง (=-1)	ไม่แน่ใจ (=0)
ส่วนที่ 2.2 ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง			
1. การทดลองปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองจำหน่ายพบว่าราคาสูง			
2. วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว			
3. การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู			
4. วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษามล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง			
5. การสร้างแบรนด์ข้าวพื้นเมืองในตำบลชะแล้ให้มีชื่อเสียง			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

คำถาม/ลักษณะคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	สอดคล้อง (=1)	ไม่สอดคล้อง (=-1)	ไม่แน่ใจ (=0)
ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง			
1. ปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่ำ			
2. ปัญหาราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้			
3. แหล่งจำหน่ายหรือแหล่งรับซื้อผลผลิต			
4. ปัญหาการไม่มีพื้นที่เพาะปลูก			
5. การขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก			
6. การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ในการปลูก			
7. ขาดแคลนเงินทุน			
8. ปัญหาศัตรูพืช โรค และแมลง			
9. การขาดแคลนแรงงาน			

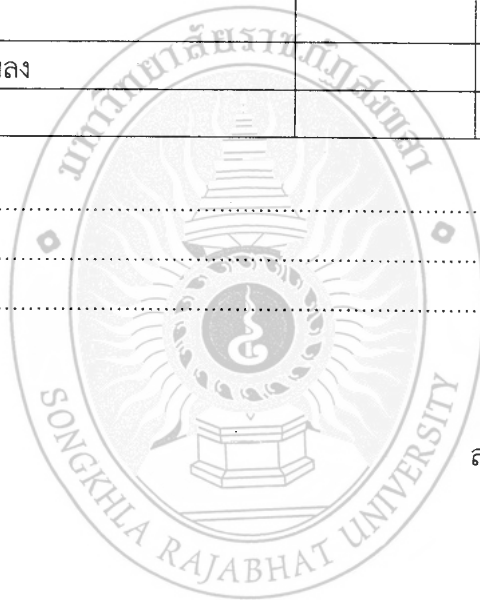
ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามโครงการวิจัย

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง

การยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบล
ชะแล้ อำเภอลี้หนองคร จังหวัดสงขลา

ชุดที่.....

สถานที่.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นเครื่องมือประกอบในการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัยซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย และเพื่อประโยชน์ในการศึกษาถึงการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้ อำเภอลี้หนองคร จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความเป็นจริงและโดยอิสระ ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้หนองคร จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 2 สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้หนองคร จังหวัดสงขลา ส่วนที่ 3 ระดับการยอมรับความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้หนองคร จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้หนองคร จังหวัดสงขลา

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวปริยากร บุญส่ง

ผู้วิจัย

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง และเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง
 ส่วนที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้
 สิงหนคร จังหวัดสงขลา

1. เพศ [QA01]
 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ ปี [QA02]
3. ศาสนา [QA03]
 1. พุทธ 2. อิสลาม 3. คริสต์
4. สถานภาพสมรส [QA04]
 1. โสด 2. สมรส 3. หม้าย/หย่าร้าง 4. แยกกันอยู่
5. ระดับการศึกษา [QA05]
 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 4. อนุปริญญา /ปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี
 7. ไม่ได้รับการศึกษา
6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีจำนวน คน (รวมตัวท่านด้วย) [QA06]
7. อาชีพหลัก [QA07]
 1. เกษตรกร 2. รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
 3. พนักงานบริษัทเอกชนหรือธนาคาร 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 5. รับจ้าง 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. ท่านมีอาชีพรองหรือไม่ [QA08]
 1. มี 2. ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 10)

9. อาชีพพรอง [QA09]

☐ 1. เกษตรกร (ตอบข้อ10)	☐ 2. รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
☐ 3. พนักงานบริษัทเอกชนหรือธนาคาร	☐ 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
☐ 5. รับจ้าง	☐ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. อาชีพทางการเกษตรที่ท่านทำ [QA10]

☐ 1. การทำนา	☐ 2. การปลูกผัก
☐ 3. การทำสวนผลไม้	☐ 4. ขึ้นตาลโตนด
☐ 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

11. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีอาชีพทำการเกษตร มีจำนวน คน [QA11]

12. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน [QA12]

☐ 1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	☐ 2. 10,001 – 20,000 บาท
☐ 3. 20,001 – 30,000 บาท	☐ 4. 30,001– 40,000 บาท
☐ 5. 40,001 – 50,000 บาท	☐ 6. 50,001 บาทขึ้นไป

13. ท่านมีพื้นที่ถือครองรวม.....ไร่ [QA13]

14. ท่านมีหนี้สินหรือไม่ [QA14]

☐ 1. มี	☐ 2. ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 17)

15. จำนวนหนี้สินของท่าน [QA15]

☐ 1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	☐ 2. 10,001 – 20,000 บาท
☐ 3. 20,001 – 30,000 บาท	☐ 4. 30,001– 40,000 บาท
☐ 5. 40,001 – 50,000 บาท	☐ 6. 50,001 บาทขึ้นไป

16. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรใดบ้าง [QA16]

☐ 1. สมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส
☐ 2. กลุ่มออมทรัพย์
☐ 3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
☐ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา

1. การผลิตในฤดูกาลปัจจุบันท่านใช้พื้นที่ในการทำนาหรือไม่ [QB01]
 1.ทำ (ไม่ต้องตอบข้อ 12) 2. ไม่ทำ (ตอบข้อ 12)
- 2 ท่านปลูกข้าวพันธุ์ใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [QB02]
 1. ข้าวเล็บนก 2. ข้าวหอมปทุม 3. เฉียงพัทลุง
 4. ข้าวเหนียวดำ
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ)
3. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่.....กิโลกรัม [QB03]
4. พื้นที่นาที่ถือครอง.....ไร่ [QB04]
5. เพราะเหตุใดท่านจึงชะลอ/ลดปริมาณ/หยุดการทำนาการผลิตในฤดูกาลปัจจุบัน [QB05]
 (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ไม่มีพื้นที่
 2. ขาดแคลนน้ำ/ปัญหาภัยแล้ง
 3. ราคาข้าวตกต่ำ
 4. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ
 5. ไม่มีเงินทุน
 6. ปัจจัยการผลิตราคาสูง (เมล็ดพันธุ์, ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง)
 7. ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช
 8. อื่นๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 3 ระดับการยอมรับความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้หนคร จังหวัดสงขลา

แบบสอบถามในส่วนของการยอมรับความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้หนคร จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

- 3.1 การได้รับการบริการวิชาการการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง
- 3.2 ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองที่เพาะปลูก

ส่วนที่ 3.1 การได้รับการบริการวิชาการการส่งเสริมให้ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง

1. ท่านเคยทราบข่าวสารเรื่องการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้หรือไม่ [QC01]

1. ทราบ 2. ไม่ทราบ

2. ท่านทราบข่าวสารการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้จากแหล่งใด (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [QC02]

1. ผู้นำชุมชน 2. เพื่อนบ้านบอกกล่าว
 3. พบเห็นด้วยตัวเอง 4. ป้ายโฆษณา/ประกาศต่างๆ
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ท่านทราบข่าวสารการลงพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหรือไม่ [QC03]

1. ทราบ 2. ไม่ทราบ

4. ท่านทราบการทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหรือไม่

[QC04]

1. ทราบ 2. ไม่ทราบ

5. ท่านเคยเข้าร่วมการทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง [QC05]

1. เคย 2. ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 7)

6. ท่านได้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ/การทดลอง (สาธิต) ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [QC06]

1. การเตรียมและคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว
 2. การเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว
 3. การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมแมลงศัตรูข้าว
 4. วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษามะลิพันธุ์ไว้ใช้เอง
 5. การสร้างแบรนด์และการจำหน่าย
 6. อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองจากหน่วยงานอื่นหรือไม่ [QC07]

- 1.เคย 2. ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 9)

8. ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองจากหน่วยงานใดบ้างนอกเหนือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

[QC08]

1. แกนนำ/ผู้ใหญ่บ้าน 2. อบต. 3. อบจ.
4. กรมส่งเสริมการเกษตร
5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3.2 ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองที่เพาะปลูก

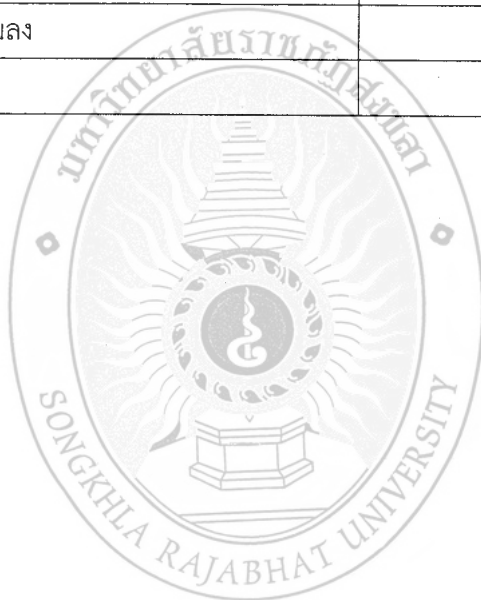
ระดับการยอมรับของเกษตรกร	ระดับความสำคัญ					
	นำไปปฏิบัติ (5)	ทดลองทำ (4)	ไตร่ตรอง (3)	สนใจ (2)	รับรู้ (1)	
1. การการจำหน่ายพบว่าข้าวเหนียวดำราคาสูง						[QC09]
2. การสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลชะแล้ให้ มีชื่อเสียง						[QC10]
3. วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว						[QC11]
4. การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุม						[QC12]
5. วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง						[QC13]

เกณฑ์ในการให้คะแนนระดับการยอมรับ

1. ขั้นการรับรู้ หมายถึง การทราบข้อมูลหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้แต่ไม่มีความต้องการที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมไม่มีความคิดที่จะทดลองทำ
2. ขั้นการสนใจ หมายถึง เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้มีการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม มีความสนใจ มีความคิดอยากที่จะทดลองทำ
3. ขั้นการไตร่ตรอง หมายถึง เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้และหาข้อมูลเพิ่มเติมแล้ว มีการทดลองปฏิบัติในพื้นที่อื่น หรือทดลองปฏิบัติในพื้นที่จริงปริมาณเล็กน้อย อยู่ระหว่างการตัดสินใจปฏิบัติในการทำงานในสภาพที่มีการทำนาปกติ
4. ขั้นการทดลองทำ หมายถึง การใช้ความรู้ที่ได้รับปฏิบัติในการทำงานในสภาพที่มีการทำนาปกติ ทั้งที่หยุดการปฏิบัติแล้ว หรือยังปฏิบัติอยู่แต่ยังไม่มีการปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
5. ขั้นการนำไปปฏิบัติ หมายถึง การใช้ความรู้ที่ได้รับปฏิบัติในการทำงานในสภาพที่มีการทำนาปกติ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอลี้
สิงหนคร จังหวัดสงขลา

ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	
1. ปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่ำ			[QD01]
2. ปัญหาราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้			[QD02]
3. แหล่งจำหน่ายหรือแหล่งรับซื้อผลผลิต			[QD03]
4. ปัญหาการไม่มีพื้นที่เพาะปลูก			[QD04]
5. การขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก			[QD05]
6. การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ในการปลูก			[QD06]
7. ขาดแคลนเงินทุน			[QD07]
8. ปัญหาศัตรูพืช โรค และแมลง			[QD08]
9. ขาดแคลนแรงงาน			[QD09]

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) : นางสาวปริยากร บุญส่ง
(ภาษาอังกฤษ) : Miss Priyakorn Bunsong
2. หมายเลขบัตรประชาชน : 1909900180381
3. ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ (พนักงานมหาวิทยาลัย)
4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก
ที่อยู่ : คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 160 ถนนกาญจนวนิช
ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
เบอร์โทรศัพท์ : 084-196-9491
โทรสาร : 074-336964
อีเมลล์ : priyakorn_bs@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปีสำเร็จการศึกษา	ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ	มหาวิทยาลัย
2557	ปริญญาโท	บธ.ม.การจัดการธุรกิจเกษตร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2554	ปริญญาตรี	ศ.บ. เศรษฐศาสตร์เกษตร (เกียรตินิยมอันดับ 2)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ
เศรษฐศาสตร์เกษตร / ธุรกิจเกษตร

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย

7.2.1 โครงการวิจัยเรื่อง การยอมรับและปัจจัยที่ผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (หัวหน้าโครงการ)

แหล่งทุน: กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ 2558-ปัจจุบัน

7.2.2 โครงการวิจัยเรื่อง การจัดการผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาปอเตี้ยฟาร์ม ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (หัวหน้าโครงการ)

แหล่งทุน: งบวิจัยคณะ (เงินบำรุงการศึกษา)

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ 2559-ปัจจุบัน

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ปริยากร บุญส่ง สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และ อยุทธ์ นิสสภา. (2557). การตอบสนองของอุปทานข้าวเปลือกนาปี และแนวทางปรับตัวภายใต้การเปลี่ยนแปลงของราคาของชาวนาไทย.วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 27 ฉบับที่ 3 (ฉบับพิเศษ) : 192-204

ปริยากร บุญส่ง สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และ ปุรวินธุ์ พิทยาภินันท์. (2558). ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการขยายตัวของร้านเทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรสและการปรับตัวของผู้ประกอบการค้าปลีกในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 25 ประจำปี 2558 ระหว่างวันที่ 10-12 มิถุนายน 2558 :812-819

ปริยากร บุญส่ง สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และ อยุทธ์ นิสสภา. (2558). พัฒนาการทางการผลิตและราคากับการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 25 ประจำปี 2558 ระหว่างวันที่ 10-12 มิถุนายน 2558: 759-767

ปริยากรบุญส่ง อมรรัตน์ ชุมทอง และพงษ์ศักดิ์ มานสุริวงศ์. (2558) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานของโรงสีข้าว ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและพัทลุง.การประชุมนวิชาการระดับชาติ ด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร เศรษฐศาสตร์ทรัพยากร เศรษฐศาสตร์อาหาร และธุรกิจเกษตร ครั้งที่ 4 ประจำปี 2558. “ภูมิคุ้มกันของเกษตรกรและภาคเกษตรไทย”: 295-302

ปริยากร บุญส่ง. (2559) การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคามะนาวแป้น. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 6. ระหว่างวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ 2559. :881-891

ปริยากร บุญส่ง. (2559) การยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 8. ระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2559. : 736 - 746.

7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ

7.4.1 โครงการวิจัยเรื่องการจัดการผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาปอเตี้ยฟาร์ม ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (หัวหน้าโครงการ)

แหล่งทุน: งบวิจัยคณะ (เงินบำรุงการศึกษา)

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ 2559-ปัจจุบัน

การตีพิมพ์และการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย

โครงการประชุมวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

“การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืนสู่โลกาภิวัตน์”

“Research and Innovation for Globalization”

วันที่ 15 ธันวาคม 2559

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Fullpaper : บทความฉบับเต็ม

สังคมศาสตร์

บริหารธุรกิจ

การศึกษา

วิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี

<http://seminarresearch.pkru.ac.th/>

บทความฉบับเต็ม

โครงการประชุมวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 8
“การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืนสู่โลกาภิวัตน์”

“Research and Innovation for Globalization”

วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2559

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

บทความฉบับเต็ม : การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 8

ผู้จัดทำ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภา กาหียี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หิรัญ ประสารการ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สัญญา จุตรสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชิววัฒน์ นิจนตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย เครือหงส์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาณิศ ลือวานิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล พรหมสะอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการ
ดร.ดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก	จำนวน 80 คน
ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายใน	จำนวน 26 คน
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัฐพล พรหมสะอาด	
ดร.ดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ	
นางสาวประไพพิมพ์ สุระเชษฐคมสัน	
นางอารยา โพธิ์ทอง	
นางสาวเลอลักษณ์ แก้วคงสุข	
นางสาวพรทิพย์ ช่วยบำรุง	

ฝ่ายดำเนินการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
21 หมู่ 6 ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
โทรศัพท์. 0-7621-1959 ต่อ 7410 โทรสาร. 0-7621-1778
Email: researchpkru@gmail.com Web site: <http://research.pkru.ac.th>

บทบรรณาธิการ

รายงานอันสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย ประกอบด้วยบทความฉบับเต็มจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 8 จัดขึ้นในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา และมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในงานวิจัย ร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งถือเป็นการสร้างความร่วมมือและขยายขอบเขตในการพัฒนางานวิจัยให้กว้างยิ่งขึ้น สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ใคร่ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและผู้มีส่วนร่วมในการประชุมทุกท่าน โดยเฉพาะคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 8

ผศ.ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความจากภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

1	ศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ เชาวลิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2	ศาสตราจารย์ ดร. อรอนงค์ นัยวิกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	รองศาสตราจารย์ ดร. กัณษิณี บุญประกอบ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4	รองศาสตราจารย์ ดร. กำชัย นัยจิตติกุล	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
5	รองศาสตราจารย์ ดร. เกริกชัย ทองหนู	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
6	รองศาสตราจารย์ ดร. ชานนท์ จันทรา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7	รองศาสตราจารย์ ดร. ชิตณรงค์ ศิริสถิตย์กุล	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
8	รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรวัดน์ นิเจนตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
9	รองศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ เอกเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
10	รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ศักดิ์ ธรรมโชติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
11	รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ธีระภูธร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
12	รองศาสตราจารย์ ดร. ธนเศรษฐ์ เสนาวงศ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
13	รองศาสตราจารย์ ดร. นิรัช สุดสังข์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
14	รองศาสตราจารย์ ดร. พนอเนียง สุทัศน์ ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา
15	รองศาสตราจารย์ ดร. พิชัย ทองดีเลิศ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16	รองศาสตราจารย์ ดร. พูนสุข อุดม	มหาวิทยาลัยทักษิณ
17	รองศาสตราจารย์ ดร. มาลี กาบมาลา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
18	รองศาสตราจารย์ ดร. ศรเทพ อัมวาสร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
19	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริรัตน์ หิรัญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
20	รองศาสตราจารย์ ดร. สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
21	รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา บุรณเดชาชัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
22	รองศาสตราจารย์ ดร. สุรเชษฐ์ ชีระมณี	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี
23	รองศาสตราจารย์ ดร. อัญชญา ประเทพ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
24	รองศาสตราจารย์ ดร. อำนวย คำต้อ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
25	รองศาสตราจารย์ ดร.ภญ. พาณี ศิริสะอาด	คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
26	รองศาสตราจารย์ พร พ่วงกิม	ศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
27	รองศาสตราจารย์ สุรพล มั่นสเสรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
28	รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
29	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกิดถวาท บุญปราการ	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
30	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญชีวัน บัวแดง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
31	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลิตดา อริยเดช	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
32	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงฤดี ฉายสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
33	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีรัตน์ นวลช่วย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
34	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิตา แสงสิงแก้ว	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
35	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชนภา ตั้งบริบูรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
36	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรียานุช บวรเรืองโรจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
37	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงศ์เทพ สุวรรณวาริ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
38	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
39	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภมรรัตน์ สุธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
40	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความจากภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (ต่อ)

41	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรวดี กระโหมวงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
42	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลาวัญย์ สังขพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
43	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิษณีย์ ยืนยงพุทธกาล	มหาวิทยาลัยบูรพา
44	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
45	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภวรรณ ถาวรชินสมบัติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
46	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมพร ดวนใหญ่	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
47	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชอบตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
48	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมสงวน ปัสสาโก	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
49	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาวิตรี รตโนภาส สุวรรณลี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
50	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธน ช่วยเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
51	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวารี นามวงค์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
52	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนิรุจน์ มะโนธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
53	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนิรุทร์ สติมัน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
54	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมลวรรณ วีระธรรมโม	มหาวิทยาลัยทักษิณ
55	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา ปุระคม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
56	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมล จิระเสรีอมรกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
57	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
58	ดร. กิตติชัย ดวงมาลัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
59	ดร. เกษร เมืองทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
60	ดร. จริญญา ธรรมมิโชโต	มหาวิทยาลัยทักษิณ
61	ดร. เชิงรัฐภัทร์ เดชครุฑธานนท์	ตำรวจสันติบาลจังหวัดกระบี่
62	ดร. ณ์ภูฏ์ หลักชัยกุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี)
63	ดร. ตติยาพร จารุมณีรัตน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
64	ดร. ถวัลย์ศักดิ์ เผ่าสังข์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
65	ดร. บรรณกมล ทิพย์รัตน์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
66	ดร. บุษวรรณ หิรัญวรชาติ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
67	ดร. ประพรศรี นรินทร์รักษ์	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต
68	ดร. ประสิทธิ์ รัตนพันธ์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
69	ดร. ปานแก้วตา ลัคนาวาณิช	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
70	ดร. ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
71	ดร. พิชญ์ ชัยนาค	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเขต 5 (ภูเก็ต)
72	ดร. พิเชษฐ จุลรอด	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
73	ดร. ไพฑูรย์ มนต์พานทอง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
74	ดร. ภาณุพล หงษ์ภักดี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
75	ดร. เรชา ชูสุวรรณ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
76	ดร. ศันศินีย์ คำบุญชู	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
77	ดร. สิงหา ประสิทธิ์พงศ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
78	ดร. สุวรรณมา หล่อโลหการ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต
79	ดร. อิศระ ทองสามสี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
80	อาจารย์ภัทรานิษฐ์ สิทธิพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
81	อาจารย์มนูญ จิตต์ใจฉ่ำ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความจากภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

- 1 รองศาสตราจารย์ จิรา อีร์สุวรรณจักร
- 2 รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา วงศ์ธนะบุรณ์
- 3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวรา สุวรรณพิมล
- 4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญานิศ ลือวานิช
- 5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐวุฒิ บุญศรี
- 6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงเกียรติ ภาวดี
- 7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ เจียบประเสริฐ
- 8 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผุสดี พรผล
- 9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวรรณ บัวทอง
- 10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายธาร ทองพร้อม
- 11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวนิช ชัยนาค
- 12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิชา วิริยมานุวงศ์
- 13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนงนาฏ ไพนพงค์
- 14 ดร. กัมปนาท ประดิษฐ์เสรี
- 15 ดร. ณัฐพร รัตนพรรณ
- 16 ดร. ดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ
- 17 ดร. บัณฑิตย์ อ้นยงค์
- 18 ดร. พิธา จารุพูนผล
- 19 ดร. ราชนธ ปัญญาบุญ
- 20 ดร. วรพงศ์ ภูมิบ่อพลับ
- 21 ดร. วิญญู วีรยางกูร
- 22 ดร. ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ
- 23 ดร. อตุล นาคะโร
- 24 ดร. อทิพันธ์ เสียมไหม
- 25 ดร. อรุณศรี ว่องปฏิการ

ภาคบรรยาย

การยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทับ นคร จังหวัดสงขลา

The Acceptance of Promoting the cultivation of Black Glutinous Rice
in Chalae Sub-district, Singhanakhon District, Songkhla Province

ปริญการ บุญส่ง¹

โปรแกรมวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสงขลา ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอลำทับ จังหวัดสงขลา 90000

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง และ (2) การยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร ในตำบลชะแล อำเภอลำทับ นคร จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 150 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้เครื่องมือหรือค่าสถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด และค่าร้อยละ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 59.31 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 94.67 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่ถือครองรวมเฉลี่ย 6.33 ไร่ต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 85.33 ส่วนใหญ่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 87.33 มีการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 1.33 การยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกรทุกประเด็นอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเกษตรกรแต่ละคนย่อมมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่แตกต่างกัน ระดับการยอมรับของเกษตรกรจึงแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การยอมรับ การส่งเสริม การปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง

Abstract

This research aimed to study (1) the status of economic and social development of farmers, (2) the acceptance of promoting the cultivation of Black Glutinous Rice in Chalae Sub-district, Singhanakhon District, Songkhla Province. The research method was based on structured interviews. The participants of the sample were 150 farmers who have been promoted to grow the rice by various agencies. The statistics tools included means, maximum, minimum, average, and percentage. The study found that most of the farmers were male, with average age of 59.31 years. They were Buddhists. 94.67% of them were married. 90.00% of them left schools after finishing primary level. There were 2 people per household. The farmers owned about 6.33 rai per household, and their average income was less than or equal to 10,000 baht per month. 87.33 % of the farmers were in debt. Only 1.33% of the farmers were planting of black glutinous rice. In terms of the acceptance to grow the black rice, most of the farmers were in the stage of considering because there were many different factors. It was found that the level of acceptance of the farmers with different background was different.

Keyword: Adoption, Promoting, The cultivation of Black Glutinous Rice

1. บทนำ

การทำนายยังคงเป็นอาชีพหลัก เป็นแหล่งแรงงานและแหล่งรายได้ที่สำคัญของเกษตรกรไทย แม้ว่าภาคใต้จะเป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกข้าวและปริมาณผลผลิตน้อยที่สุดของประเทศ การเพาะปลูกในปี พ.ศ. 2557/58 ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีเพียง 887,995 ไร่ มีผลผลิตข้าวนาปีรวมทั้งภาคเพียง 386,038 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559, น.7) มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง 322,860 ไร่ มีผลผลิตข้าวนาปรังรวมทั้งภาคเพียง 174,551 ตัน เท่านั้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559, น.11) แต่ก็มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกข้าวเชิงพาณิชย์ที่สำคัญในภาคใต้ ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2556 การผลิตข้าวนาปี มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี 230,998 ไร่ และพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง 126,942 ไร่ มีจำนวนเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวนาปีจำนวน 19,616 ครัวเรือน และปลูกข้าวนาปรังจำนวน 5,636 ครัวเรือน มีผลผลิตข้าวนาปรังเฉลี่ย 620 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งอำเภอสิงหนครนับเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญแหล่งหนึ่งของจังหวัดสงขลา เกษตรกรส่วนใหญ่ยึดการทำนาเป็นอาชีพหลักกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ทั้ง 9 ตำบล ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2555 การผลิตข้าวนาปี มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี 24,406 ไร่ และพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง 2,989 ไร่ มีจำนวนเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวนาปีจำนวน 1,792 ครัวเรือน และปลูกข้าวนาปรังจำนวน 253 ครัวเรือน มีการเพาะปลูกข้าวทั้งพันธุ์ส่งเสริมและพันธุ์พื้นเมือง ตลอดจนการปลูกข้าวอินทรีย์ รวมทั้งมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิตเบื้องต้น นับเป็นอำเภอที่มีความเข้มแข็งในการเพาะปลูกข้าว (สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา, 2556)

ตำบลชะแล้ นับเป็นตำบลหนึ่งที่เป็นแหล่งปลูกข้าวสำคัญของอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปลูกข้าวพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ ผลจากการดำเนินงานโครงการค้นหาโจทย์วิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ABC ของคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (2557) พบว่าชุมชนอยากทำการเกษตรอย่างมีคุณภาพและเกิดความยั่งยืนของชุมชน ในมิติต่าง ๆ แต่ชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต เช่นน้ำ เมล็ดพันธุ์ ผลผลิต ในการทำนา ตลอดจนศัตรูพืช และปัญหาการจัดการและจำหน่ายผลผลิต ทั้งนี้คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้เล็งเห็นปัญหาและความต้องการของชุมชน จึงได้มีการลงพื้นที่บริการวิชาการเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการอย่างต่อเนื่อง ชาวเหนียวดำเป็นชาวพื้นเมืองชนิดสำคัญที่มีการถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมการปลูกแก่ชุมชน ซึ่งผลจากการบริการวิชาการโดยการทดลองปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในพื้นที่ พบว่าผลผลิตข้าวเหนียวดำในพื้นที่มีคุณภาพดี รสชาติดี เหมาะสมและมีความเป็นได้ที่จะพัฒนาเป็นของฝาก หรือจำหน่ายเป็นสินค้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนเองก็มีความต้องการที่จะผลักดันให้มีการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพื่อเป็นสินค้าของชุมชน แต่เกษตรกรในพื้นที่บางส่วนยังไม่ตัดสินใจปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง บางส่วนมีการทดลองปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองร่วมกับข้าวเจ้า และบางส่วนปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองอย่างต่อเนื่อง

จากประเด็นดังกล่าวจึงนำมาสู่การศึกษาเรื่องการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ตลอดจนศึกษาการยอมรับหรือการตอบสนองของเกษตรกรในชุมชนเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริม ซึ่งจะนำมาสู่การเพาะปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองอื่นๆอย่างมีคุณภาพ เป็นแนวทางพัฒนาการจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชน

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- 2) เพื่อศึกษาการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกร ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทับ นคร จังหวัดสงขลา โดยเลือกเก็บข้อมูลจากหมู่บ้านที่ปลูกข้าวมากที่สุด ในตำบลจำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้มีการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องและได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ทั้งจากคณะเทคโนโลยีการเกษตรและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อดังนี้ (1) วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว (2) การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู (3) วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง (4) การทดลองปลูกและการจำหน่ายพบว่าข้าวเหนียวดำมีราคาสูง (5) การสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลชะแลให้มีชื่อเสียง และหัวข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกรณีศึกษา ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 150 ราย ใช้การสุ่มแบบบังเอิญไม่เฉพาะเจาะจง การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานั้น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) และทดลองสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ ทำการวิเคราะห์และประมวลผลตามระเบียบทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ส่วนนี้จะใช้เครื่องมือหรือค่าสถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด และค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัย เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง สภาพการผลิตและระดับการยอมรับของเกษตรกรในการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทับ นคร จังหวัดสงขลา

สำหรับการยอมรับของเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยจะกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อใช้ในการศึกษาในหัวข้อดังกล่าว เกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นไปในลักษณะการกำหนดระดับมาตรฐานให้เป็นไปตามค่าน้ำหนักและแปลความหมายของระดับคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) (ธานีพร ศิลป์จารุ, 2549 อ้างใน อรทัย เลื่อนวัน, 2555, น.28) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดค่าของคะแนนในแบบสอบถามที่มีระดับการยอมรับ 5 ระดับ และกำหนดการแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนนของการยอมรับ

ระดับการยอมรับ	ระดับคะแนนของคำถาม (คะแนน)
นำไปปฏิบัติ	5
ทดลองทำ	4
ไตร่ตรอง	3
สนใจ	2
รับรู้	1

นิยามของระดับการยอมรับ

1. ขั้นการรับรู้ หมายถึง การทราบข้อมูลหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้แต่ไม่มีความต้องการที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมไม่มีความคิดที่จะทดลองทำ
2. ขั้นการสนใจ หมายถึง เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้มีการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม มีความสนใจ มีความคิดอยากที่จะทดลองทำ
3. ขั้นการไตร่ตรอง หมายถึง เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้และหาข้อมูลเพิ่มเติมแล้ว มีการทดลองปฏิบัติในพื้นที่อื่น หรือทดลองปฏิบัติในปริมาณ อยู่ระหว่างการตัดสินใจปฏิบัติในการทำนาในสภาพที่มีการทำนาปกติ
4. ขั้นการทดลองทำ หมายถึง การใช้ความรู้ที่ได้รับปฏิบัติในการทำนาในสภาพที่มีการทำนาปกติ ทั้งที่หยุดการปฏิบัติแล้ว หรือยังปฏิบัติอยู่แต่ยังไม่มีการปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
5. ขั้นการนำไปปฏิบัติ หมายถึง การใช้ความรู้ที่ได้รับปฏิบัติในการทำนาในสภาพที่มีการทำนาปกติเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

การแปลความหมายของระดับคะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย (ระดับการยอมรับ)
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00	นำไปปฏิบัติ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	ทดลองทำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	ไตร่ตรอง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	สนใจ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	รับรู้

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา

จากการศึกษาสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.67 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 43.33 มีอายุเฉลี่ย 59.31 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 94.67 โสดคิดเป็นร้อยละ 4.00 และหม้ายหรือหย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 1.33 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คนต่อครัวเรือน ทั้งหมดมีอาชีพทำนา มีอาชีพรองหรืออาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 28.00 ประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพรองคิดเป็นร้อยละ 40.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่ถือครองรวมเฉลี่ย 6.33 ไร่ต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 85.33 ส่วนใหญ่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 87.33 จำนวนหนี้สินที่เป็นหนี้มากกว่า 50,000 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 52.67 เกษตรกรเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 14.67 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรร้อยละ 2.67 และการเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.67 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	85	56.67
หญิง	65	43.33
อายุเฉลี่ย (ปี)		
	59.31	
ศาสนาพุทธ		
	100	100.00
สถานภาพสมรส		
สมรส	142	94.67
โสด	6	4.00
หม้าย/หย่าร้าง	2	1.33
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	135	90.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	5.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	4	2.67
อนุปริญญา /ปวส.	2	1.33
ปริญญาตรี	1	0.67

ตารางที่ 1: สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา(ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	14	9.33
3 - 5	111	74.00
มากกว่า 5 คน	25	16.67
มีอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง	42	28.00
อาชีพที่เกษตรกรทำ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	(n=45)	
เกษตรกร (ปลูกผัก ขึ้นตาลโตนด)	10	22.22
ลูกจ้างบริษัทเอกชน (เป็นครั้งคราว)	2	4.44
ค้าขาย	18	40.00
รับจ้างทั่วไป	2	4.44
อื่นๆ	13	28.89
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	128	85.33
10,001 - 20,000	18	12.00
20,001 - 30,000	3	2.00
30,001- 40,000	1	0.70
มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย(ไร่)	6.33	
มีหนี้สิน	131	87.33
จำนวนหนี้สินที่มี (บาท)	(n=131)	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	37	28.24
10,001 - 20,000	10	6.67
20,001 - 30,000	2	1.53
30,001- 40,000	5	3.81
40,001-50,000	8	6.11
มากกว่า 50,001	69	52.67
การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	75	50.00
กลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน	22	14.67
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4	2.67
กลุ่มอื่นๆ	7	4.67

จากการศึกษาสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ในฤดูกาลผลิตปัจจุบันเกษตรกรทุกรายทำนา โดยส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์เฉียงพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 76.67 ส่วนข้าวเหนียวดำนั้นมีการเพาะปลูกเพียง 2 รายเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่มีการส่งเสริมและทดลองปลูกในพื้นที่นั้นไม่ใช่ข้าวเจ้าที่มีการบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวัน ประกอบกับกระแสนิยมของผู้ผลิตและผู้บริโภคในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวสังข์หยด ผลผลิตเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 415.67 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่นาถือครองเฉลี่ย 5.34 ไร่ (ตารางที่ 2) จะเห็นได้จากการศึกษาสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง และสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่า ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นในทิศทางเดียวกับกับผลการศึกษาของกฤษฎา หลีกเมื่อง

และคณะ (2559) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้แรงงานครัวเรือนในการทำนาเฉลี่ย 2 คน ทั้งนี้การที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวหรือชาวนาส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างสูง เนื่องจากแรงงานวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคนส่วนใหญ่ทำงานในบริษัทและโรงงานอุตสาหกรรม แรงงานที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จึงเป็นวัยผู้สูงอายุทั้งสิ้น และรายงานของสุธิดา พฤกษ์อุดม (2558) ซึ่งพบว่าเนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาการขาดทุน มีหนี้สิน จำนวนมาก ผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตข้าวสูงขึ้นทุกปี ผลตอบแทนไม่คุ้มค่างับการลงทุน

ตารางที่ 2: สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

รายการ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
การทำนาในฤดูกาลปัจจุบัน		
ทำ	150	100.00
พันธุ์ข้าวที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ข้าวเล็บนก	9	6.00
ข้าวหอมปทุม	10	6.67
ข้าวเฉียงพัทลุง	115	76.67
ข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง	2	1.33
ข้าว กข 47	2	1.33
ข้าวพิษณุโลก	10	6.67
ข้าวสังข์หยด	4	2.67
ข้าวมะะ	1	0.67
ข้าว กข 41	2	1.33
ข้าวชัยนาท	12	8.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม)		415.67
พื้นที่นาถือครองเฉลี่ย (ไร่)		5.34

4.2 การยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง

ในการศึกษาการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองนั้น เนื่องจากมีเกษตรกรนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองไปเพาะปลูกเพียง 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.33 เท่านั้น แต่เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมืองที่เป็นข้าวเจ้า จึงเป็นการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมืองทั้งหมด ซึ่งผลการศึกษาระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองที่เพาะปลูก ผลการศึกษาเป็นดังนี้ (ตารางที่ 3)

1) วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องวิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้การยอมรับในระดับของการไถร่องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.33 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 22.67 การทดลองทำ คิดเป็นร้อยละ 12.00 การรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.33 และการนำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 6.67 ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรนำวิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าวเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้การจ้างไถและการเตรียมดินเป็นหลัก ไม่ได้ปฏิบัติขั้นตอนดังกล่าวด้วยตนเอง

2) การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องการสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไถร่องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.67 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 24.67 ระดับทดลองทำ

คิดเป็นร้อยละ 18.67 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.67 และนำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 7.33 ทั้งนี้เป็นเพราะการสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรูได้ผลไม่รวดเร็วเท่าการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด หาได้ง่าย สะดวก แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการใช้สารสกัดจากพืชก็ตาม

3) วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องวิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระดับการทดลองทำ คิดเป็นร้อยละ 18.67 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 14.00 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 10.00 และการนำไปปฏิบัติจริงคิดเป็นร้อยละ 7.33 ทั้งนี้เป็นเพราะการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองทำได้ยาก และเกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อเมล็ดพันธุ์ในการจำหน่าย

4) การทดลองปลูกและการจำหน่ายพบว่าข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองมีราคาสูง

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองที่เพาะปลูกในเรื่องการทดลองปลูกและการจำหน่ายพบว่าข้าวเหนียวดำมีราคาสูง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 ระดับทดลองทำหรือทดลองปลูก คิดเป็นร้อยละ 35.33 ระดับการสนใจ คิดเป็นร้อยละ 15.33 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.00 ซึ่งเกษตรกรมีการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองในฤดูกาลปลูกปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ทั้งนี้เนื่องจากข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่มีการส่งเสริมและทดลองปลูกในพื้นที่นั้นไม่ใช่ข้าวเจ้าที่มีการบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวัน แต่ก็มีเกษตรกรสนใจทดลองปลูกและอยู่ในขั้นของการตัดสินใจหรือไตร่ตรองที่จะปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองมากขึ้น

5) การสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลชะแล้ให้มีชื่อเสียง

ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมืองในเรื่องการสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลชะแล้ให้มีชื่อเสียง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ให้การยอมรับอยู่ในระดับของการไตร่ตรอง คิดเป็นร้อยละ 32.67 ระดับของการทดลองทำ คิดเป็นร้อยละ 28.00 ระดับสนใจ คิดเป็นร้อยละ 22.00 ระดับการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 11.33 และมีการนำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 6.00 โดยในการนำไปปฏิบัตินั้นเกษตรกรมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจำหน่ายข้าวที่ตนเองผลิตเพื่อวางจำหน่าย ทั้งการรวมกลุ่มกันจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 3 : ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมือง

ประเด็นในการยอมรับ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูกข้าว		
รับรู้	11	7.33
สนใจ	34	22.67
ไตร่ตรอง	77	51.33
ทดลองทำ	18	12.00
นำไปปฏิบัติ	10	6.67
การสกัดสารจากพืชเพื่อใช้ควบคุมป้องกันกำจัดศัตรู		
รับรู้	13	8.67
สนใจ	37	24.67
ไตร่ตรอง	61	40.67
ทดลองทำ	28	18.67
นำไปปฏิบัติ	11	7.33

ตารางที่ 3 : ระดับการยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมือง

ประเด็นในการยอมรับ	จำนวน (n=150)	ร้อยละ
วิธีเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง		
รับรู้	15	10.00
สนใจ	21	14.00
ไตร่ตรอง	75	50.00
ทดลองทำ	28	18.67
นำไปปฏิบัติ	11	7.33
การทดลองปลูกและการจำหน่ายพบว่าข้าวเหนียวดำราคาสูง		
รับรู้	12	8.00
สนใจ	23	15.33
ไตร่ตรอง	60	40.00
ทดลองทำ	53	35.33
นำไปปฏิบัติ	2	1.33
การสร้างแบรนด์ข้าวเหนียวดำในตำบลละแ้วให้มีชื่อเสียง		
รับรู้	17	11.33
สนใจ	33	22.00
ไตร่ตรอง	49	32.67
ทดลองทำ	42	28.00
นำไปปฏิบัติ	9	6.00

จากการศึกษาของ นัทธิหทัย ศิริวิริยะสมบุรณ์ และคณะ (2555) พบว่าการยอมรับของเกษตรกรสามารถจำแนกได้ดังนี้ (1) เกษตรกรกลุ่มยอมรับทันที (2) เกษตรกรกลุ่มยอมรับเร็ว (3) เกษตรกรกลุ่มยอมรับระดับปานกลาง (4) เกษตรกรกลุ่มยอมรับช้า และ (5) เกษตรกรกลุ่มยอมรับช้าที่สุด การยอมรับของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองมีระดับการยอมรับที่แตกต่างกันเป็นไปตามการจำแนกตามการยอมรับตามกลุ่มของเกษตรกร ทั้งนี้เพราะเกษตรกรแต่ละคนยอมรับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่แตกต่างกัน ระดับการยอมรับของเกษตรกรจึงแตกต่างกัน เป็นไปตามการให้นิยามการยอมรับของสมเสก เนตรสว่าง (2550) ที่ว่า กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในสมอง เริ่มตั้งแต่การรับรู้แล้วพิจารณาว่าสิ่งนั้นดีกว่าสิ่งที่เป็นอยู่ ไปจนถึงการนำสิ่งใหม่ไปปฏิบัติและหาข้อมูลเพิ่มเติม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกับผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง โดยการรวมกลุ่มและหาแหล่งจัดจำหน่ายข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองที่แน่นอนร่วมกับการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขายเพื่อจูงใจให้เกษตรกรผลิตข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น

5. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลละแ้ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา มีข้อจำกัดจากการที่มีกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เพราะข้าวเหนียวดำไม่ใช่ข้าวเจ้าที่บริโภคในชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรได้มีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปลูกข้าวพื้นเมืองที่เป็นข้าวเจ้า การศึกษาการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองฯ ในครั้งนี้จึงเป็นการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ปลูกทั้งข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพื้นเมือง ทั้งนี้หากมีกลุ่มตัวอย่าง

เกษตรกรที่เพาะปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองเพิ่มมากขึ้นก็ยิ่งทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกรมากขึ้น

6. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ขอขอบคุณกองทุนวิจัย สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่สนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในการทำการวิจัย ขอคุณ ดร.อมรรัตน์ ชุมทอง อาจารย์คณะเทคโนโลยีการเกษตรที่ปรึกษาโครงการวิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการวิจัยทุกท่าน ที่ช่วยให้การวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

7. บรรณานุกรม

- กฤษฎา หลักเมือง, อภิญญา รัตนไชย และภาณุพันธุ์ ประภาติกุล. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดสงขลา. *แก่นเกษตร*. 44 ฉบับพิเศษ 1 : (2559) , 99-104.
- คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2557). *สรุปผลการดำเนินงานโครงการค้นหาโจทย์วิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ABC*.
- นันทหทัย ศิริวิริยะสมบูรณ์ อ่าง เมฆโหรา และทิพวรรณ ลิ้มงูร. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 30:2, 59-67.
- สุธิดา พงษ์อุดม. (2558). *จังหวัดสงขลา เดินหน้าอบรมเทคนิคการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตข้าวให้กับเกษตรกร เพื่อป้องกันการเกิดพื้นที่นาร้างจากเหตุต้นทุนการผลิตสูง*. ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2558. จาก <http://goo.gl/YkTwa>.
- สมเสก เนตรสว่าง. (2550). *การยอมรับรูปแบบการทำนาปลอดสารพิษของชาวนาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวนาหมู่ที่ 1 ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา. (2556). *ข้อมูลข้าว*. ค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2558. จาก <http://www.thairice.org/>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). *สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อรทัย เลื่อนวัน. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ: กรณีศึกษากิจกรรมพัฒนาชุมชนศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ*. การค้นคว้าแบบอิสระ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ประวัติผู้วิจัย

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวปริยากร บุญส่ง	
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์	
วัน เดือน ปี เกิด	27 สิงหาคม 2531	
ที่อยู่ปัจจุบัน	โปรแกรมวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ต. เขารูปช้าง อ. เมือง จ. สงขลา 90000	
เบอร์โทรศัพท์	074-336964	
เบอร์โทรสาร	074-336964	
เบอร์โทรศัพท์มือถือ	084-1969491	

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2557	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	การจัดการธุรกิจเกษตร	ม. สงขลานครินทร์
2554	เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2)	เศรษฐศาสตร์เกษตร	ม. สงขลานครินทร์

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2557-ปัจจุบัน	อาจารย์	คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ปริยากร บุญส่ง สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และ อยุทธ นิสสภฯ. (2557). การตอบสนองของอุปทานข้าวเปลือกนาปีและแนวทางปรับตัวภายใต้การเปลี่ยนแปลงของราคาของชาวนาไทย.วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 27 ฉบับที่ 3 (ฉบับพิเศษ) : 192-204

ปริยากร บุญส่ง สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และ ปุรวินัย พิทยาภินันท์. (2558). ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการขยายตัวของร้านเทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรสและการปรับตัวของผู้ประกอบการค้าปลีกในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 25 ประจำปี 2558 ระหว่างวันที่ 10-12 มิถุนายน 2558 :812-819

ปริยากร บุญส่ง สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และ อยุทธ นิสสภฯ. (2558). พัฒนาการทางการผลิตและราคากับการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 25 ประจำปี 2558 ระหว่างวันที่ 10-12 มิถุนายน 2558: 759-767

ปริยากรบุญส่ง อมรรรัตน์ ชุมทอง และพงษ์ศักดิ์ มานสุริวงศ์. (2558) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานของโรงสีข้าว ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและพัทลุง.การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร เศรษฐศาสตร์ทรัพยากร เศรษฐศาสตร์อาหาร และธุรกิจเกษตร ครั้งที่ 4 ประจำปี 2558. “ภูมิคุ้มกันของเกษตรกรและภาคเกษตรไทย”: 295-302

ปริยากร บุญส่ง. (2559) การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคามะนาวแป้น. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 6. ระหว่างวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ 2559. :881-891.

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

- การยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกข้าวเหนียวดำพันธุ์พื้นเมือง ในตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- การจัดการผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาบ่อเตี้ยฟาร์ม ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

